మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ప్రధమాశ్వాసము

వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు చెప్పిన మహా భారత కధను, నైమిశారణ్యంలో సత్రయాగ సందర్భంగా సూతుడు శౌనకాది మహా మునులకు, వివరించసాగాడు.
మహాభారత కధను వింటున్న జనమేజయుడు వైశంపాయనుని చూచి" మహాత్మా! తన కుమారుడు సుయోధనుడు, భీముని చేతిలో చనిపోయిన విషయం సంజయుని వలన విని తరువాత ధృతరాష్ట్రుడు ఏమి చేసాడు; సుయోధనుని వద్దనుండి బయలు దేరిన అశ్వత్థామ, కృపా చార్యుడు, కృతవర్మ హస్తినాపురం వచ్చారని విన్నాము. వారు హస్తినకు ఎందుకు వచ్చారు; ఎవరెవరిని కలిసారు; తరువాత ఎక్కడకు వెళ్లారు; అశ్వత్థామ వ్యాసుని ఆశ్రమము నకు వెళ్లిన తరువాత, కృపాచార్యుడు, కృతవర్మ ఎక్కడకు వెళ్లారు; ఒక పక్క మహా విజయము, మరొక పక్క కొడుకుల దుర్మరణము ధర్మరాజు ఎలా తట్టుకున్నాడు; ఏమి చేసాడు; వివరంగా చెప్పండి." అని అడిగాడు. వైశంపాయనుడు ఇలా చెప్పసాగాడు. "" తన నూరుగురు కుమారులు యుద్ధములో మరణించారు అని తెలిసిన ధృతరాష్ట్రుడు మొదలు నరికిన వృక్షము మాదిరి కూలిపోయాడు. భరించరాని దుఃఖంలో మునిగిపోయాడు. అతని హృద యము కకావికలయింది. దుఃఖభారంతో తనలో తనే కుమిలిపోతున్నాడు. ధృతరాష్ట్రుని చూచి సంజయుడు ఇలా అన్నాడు:

"ధృతరాష్ట్ర మహారాజా! ఏమిటీ వెర్రి? ఎవ్వరి కోసం దుఃఖపడు తున్నావు? నీ శోకానికి అంతు లేదా? దుఃఖాన్ని వదిలిపెట్టి నేను చెప్పేది విను! కురుక్షేత్ర మహాసంగ్రామంలో పదునెనిమిది అక్షౌహిణుల సైన్యం మరణించారు. నీ తాతలు, తండ్రులు, అన్నలు, తమ్ములు, మిత్రులు, బంధువులు, ఎందరో రాజులు, సామంత రాజులు, నీ కోసం మరణించారు. వారందరికీ దహన సంస్కారాలు చెయ్యాలి కదా. పద యుద్ధభూమికి వెళదాము." అని అన్నాడు. "" కాని ధృతరాష్ట్రుడు కదల లేదు. తల బాదుకుంటున్నాడు. "సంజయా! నా కొడుకులంతా చచ్చారయ్యా. నా వైభవం అంతా నశించిదయ్యా! అతి దీనంగా బతుకుతున్నానయ్యా! ఈ దేహం మాత్రం ఎందుకు చెప్పు! ఒకరి దయాధర్మభిక్ష మీద బతకడానికా! నాదీ ఒక బతుకేనా! బతికి నేను సాధించే దేముంది. సంజయా! కృష్ణుడు సంధి చేయడానికి వచ్చినపుడు నాకు ఎంతో నచ్చ చెప్పాడు. భీష్ముడు, ద్రోణుడు నా హితం కోరి చెప్పారు. పరశురాముడు మొదలగు మహానుభావులు కూడా ఎన్నోవిధాల చెప్పారు. నేను దుర్బుద్ధితో వారు చెప్పిన మాటలు పెడచెవిని పెట్టాను. పాండవులకు వారి రాజ్యభాగము వారికి పంచి ఇవ్వడానికి నిరాకరించాను. ఫలితం అనుభవిస్తున్నాను. కొడుకులను పోగొట్టుకున్నాను. చుట్టములు, స్నేహితులు, సామంతరాజులు అందరూ మరణించారు. వారికి దహన క్రియలు చెయ్యడానికి మాత్రం నేను మిగిలి ఉన్నాను.

సంజయా! నేను ఎంత మూర్ఖుడిని. రాబోయే ఆపద తెలిసి కూడా పాండవులకు రాజ్యభాగము ఇవ్వలేదు. అందుకే నా కొడుకులకు బంధువులకు దూరమయ్యాను. సంజయా! నేడు ఇలా కావడానికి నా పూర్వజన్మ కర్మఫలం తప్ప వేరుకాదు.

అమరనాథ అమర

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ప్రధమాశ్వాసము

అయినా సంజయా! యుద్ధములో చనిపోయిన వారందరికీ దహన క్రియలు నిర్వర్తించుటకు ధర్మరాజు ఉన్నాడు కదా! నేనెందుకు? పాండవులు నా కొడుకులను చంపి తమ తమ ప్రతిజ్ఞలు నెరవేర్చుకున్నారు. ఈ పని కూడా వారే చేస్తారులే!" అన్నాడు ధృతరాష్ట్రుడు.

అతనిని చూచి సంజయుడు ఇలా అన్నాడు. "ధృతరాష్ట్ర మహారాజా! నీకు తెలియని శాస్త్రములు లేవు. నీవే పామరుడి వలె ఇలా దుఃఖిస్తే లోకులు నిన్ను చూచి నవ్వరా! ఇంతకుముందు నేను నీకు సృంజయుని కధ చెబితే విన్నావు కదా! అభిమన్యుడు చనిపోయినందుకు ధర్మరాజు దుఃఖిస్తుంటే, నారదుడు ధర్మరాజుకు సృంజయుని కధ చెప్పాడు. ఆ కధ విన్న తరువాత కూడా నీవు ఇలా దుఃఖించడం తగదు. ఏమన్నావు! నీ మంచి కోరేవారు, మంత్రులు చెప్పిన మాటలు వినలేదు అని అన్నావు కదా! నీకూ, నీ కుమారుడు సుయోధనునికీ మంత్రులు-- దుశ్శాసనుడు, కర్ణుడు, శకుని-- వీరేనా మీ మంత్రులు! వీరే మీకు హితులు అయితే ఇంక చెప్పేదేముంది! నీ కొడుకు ఎప్పుడూ ఎదుటి వారి మీద కత్తి దుయ్యడానికి ఇష్టపడ్డాడు కాని మంత్రాంగము వైపు ఎన్నడన్నా బుద్ధిమరల్చాడా! విదురుడు చెప్పింది విన్నాడా! పోనీ నీవేమన్నా అతనిని కట్టడి చేసావా? అతనికి బుద్ధిచెప్పావా! అతని అకృత్యాలను ఆపగలిగావా! నీకూ నీ కుమారునికి లోభత్వము బాగా మనసులో నాటుకుంది. అందుకే ఎవరీ మాటా మీరు వినలేదు. దానికి ఒకరిని నిందించడం ఎందుకు చెప్పు. అంతా నీ స్వయంకృతాపరాధము. జరిగిన నీ దానికి ఈనాడు ఎంత వగచినా ప్రయోజనం లేదు. కాబట్టి నీ దుఃఖము మాను. నీ పని ఎలా ఉందంటే చుట్టు మంట పెట్టుకొని మధ్యలో కూర్చుని, అయ్యో కాలిపోతున్నాను, కాపాడండి అంటూ గొంతెండిపోయేట్టు అరిచినట్టుంది. ఈ పరిస్థితులలో నిన్ను చూచి అందరూ నవ్వుతారు గానీ జాలిచూపరు. నీ కుమారుడి పరుషములైన నిష్టుర పలుకులకు, అర్జునుని కోపాగ్నికి నీ వారందరూ దగ్ధమయ్యారు. ఇంకా విచారించడం ఎందుకు?" అని ఎన్నో విధాలుగా అనునయించాడు సంజయుడు. ఇంతలో విదురుడు అక్కడకు వచ్చాడు. ధృతరాష్ట్రుని చూచి " చేసింది చాలక ఇంకానేలమీదపడి దొర్లి దొర్లి ఏడుస్తున్నావా! ఏడిచింది చాలుగాని ఇంక అన్నాడు.

లే!" విదురుడి మాటలు విని ధృతరాష్ట్రుడు లేచి కూర్చున్నాడు. దుఃఖము ఆపుకున్నాడు. ధృతరాష్ట్రుని చూచి విదురుడు ఇలా అంటున్నాడు. 'ధృతరాష్ట్ర మహారాజా! పెరగటం విరగడం కొరకే! కొత్త కొత్త రుచుల కోసం అర్రులు చాస్తే అసలు రుచే పోతుంది. పుట్టిన ప్రతి మనిషీ చావక తప్పదు. ఎంత దగ్గరయితే అంత దూరం అవుతారు. ఇది ప్రకృతి సహజం. దీనిని తప్పించుకోవడం ఎవరి తరమూ కాదు. యమధర్మరాజు తన పాశముతో మనుషుల ప్రాణములు తీయునపుడు వీడు ధనికుడా, పేదవాడా, మహారాజా, శూరుడా, పిరికివాడా, అని చూడడు. మనిషి ఎలాంటి వాడైనా వాడికి చావు తప్పదు. ఒక్క యుద్ధం చేస్తేనే మనిషి చస్తాడా! ఒకడు ఇలా చావాలి, ఇక్కడే చావాలి అనే నియమం లేదు. వాడు ఎక్కడున్నా, ఎలా ఉన్నా చావు తప్పించుకోలేడు. కాబట్టి

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ప్రధమాశ్వాసము

చావును గురించి, చచ్చిన వారి గురించి దుఃఖించడం దండగ. నీ కొడుకులందరూ యుద్ధంలో మరణించి వీరస్వర్గం పొందారు. స్వర్గ సుఖాలు అనుభవిస్తున్నారు. కాని వారి కోసం నువ్వు ఇక్కడ ఏడుస్తున్నావు. ఇది సరి కాదు. కాబట్టి నీ దుఃఖము మానుము.

అయినా నీవు పండితుడవు. జ్ఞానివి. నీకు తెలియనిది ఏమున్నది! మనిషి పుట్టిన తరువాత, బాల్యము, యౌవనము, అంద చందాలు, ఈ ప్రకృ తి, అందులోని పదార్ధములు అన్నీ మిధ్య. అశాశ్వతములే కదా. ఏదీ స్థిరంగా ఉండదు. వాటి కోసం దుఃఖించడం ఎందుకు? దుఃఖము సర్వఅనర్ధములకు మూలము. తెలివిగలవారు ఎప్పుడూదుఃఖింపరు. కాబట్టి దుఃఖము వదిలి కాగల కార్యము గురించి విచారించు. మహారాజా! మామూలు మనుషుల ఆలోచనా పరిధి చాలా తక్కువగా ఉంటుంది. అందుకే వారు చిన్న కష్టం వచ్చినా తట్టుకోలేరు. తనకు ప్రియమైన వస్తువు చెయి దాటిపోయినా, దక్కకపోయినా దుఃఖిస్తారు. వారి జ్ఞానం నశిస్తుంది. చెయ్యకూడని పనులు చెయ్యడానికి కూడా వెనుదీయ్యరు. కాని పండితులకు, జ్ఞానులకు ఇది ప్రియము, ఇది అప్రియము అని ఉండదు. అన్నీ సమానంగా చూస్తారు." అని అన్నాడు విదురుడు.

విదురుని మాటలు విన్న ధృతరాష్ట్రుడు దుఃఖించడం మానాడు. విదురుని వంక తిరిగి "విదురా! నీ మాటలతో నా దుఃఖము ఉపశమించినది. నీవు ఇప్పుడే చెప్పావుకదా! పండితులు, జ్ఞానులకు ప్రియము, అప్రియము అనేవి ఉండవు. అన్నీ సమానంగా చూస్తారు అన్నావు కదా. వారు అలా ఎలా ఉండగలరు. దాని గురించి వివరించు. అని అడిగాడు. విదురుడు ఇలా చెప్పసాగాడు.

"ఓ ధృతరాష్ట్ర మహారాజా! సంసారము అనే ఈ వృక్షము అరటి చెట్టువలె చాలా దుర్బలమైనది. నిస్సారమైనది. కాని మానవుడు ఈ సంసారము నందే అనురక్తుడై, నిరంతర వ్యధకు గురి అవుతున్నాడు. ప్రస్తుతము మనకు ఈ శరీరం లభించింది. ఈ శరీరం పతనం కాగానే మరొక శరీరం లభిస్తుంది కాని ఇదే శరీరం శాశ్వతము కాదు కదా! ఇది తెలుసు కున్నవాడు నీ మాదిరి వ్యధ చెందడు. ఎలాగంటే ఒక ఇంటినుండి మరొక ఇంటికి పోయిన మాదిరి, ఒక వస్త్రమును విడిచి మరొక నూతన వస్త్రమును ధరించిన మాదిరి ఒక శరీరమును వదిలి మరొక శరీరమును ధరిస్తాడు. కుమ్మరి వాడు కుండను చెయ్యడానికి మట్టిని సారె మీద పెట్టి తిప్పుతాడు. అది వెంటనే విరిగిపోవచ్చు. లేక కుండగా తయారయిన తరువాత పగిలి పోవచ్చు. లేక దానిని కాల్చేటప్పుడు పగిలిపోవచ్చు. దానిని మనము వాడుకునే టప్పుడు కిందపడి పగిలిపోవచ్చు. కాబట్టి ఈ మట్టి కుండ ఏ దశలో పగిలిపోతుందో చెప్పలేము కదా! మానవుడు కూడా అంతే. పురుషుడు వీర్యం స్త్రీ శోణితంతో కలిసి అండంగా తయారవుతుంది కదా. ఆ దశలోనే ఆ అండం విచ్ఛిత్తి కావచ్చు. లేక గర్భస్రావము కావచ్చు. ఆ పిండం శిశువుగా రూపుదిద్దు కొనే సమయంలో గాని, ప్రసవం అయ్యే సమయంలో గాని, శిశువు జన్మించిన తరువాత గాని, బాల్యంలో గాని, యౌవనం లోగాని, వృద్ధాప్యంలోగాని, ఎప్పుడన్నా మరణం సంభవించవచ్చు. కాబట్టి ఈ శరీరానికి నిరంతరం మరణం సంభవిస్తూ

అమరనాధ అమర

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ప్రథమాశ్వాసము

విదురుని మాటలతో ధృతరాష్ట్రునికి దుఃఖము నుండి ఉపశమనము కలిగింది. "విదురా! అసలు సంసారంలో దుఃఖము ఎందుకుంటుంది. దానిని మనము ఎలా నివృత్తి చేసుకోవాలి వివరంగా చెప్పు." అని అడిగాడు. విదురుడు ఇలా చెప్పసాగాడు. ఆ 'మహారాజా! ఇందాకే చెప్పాను కదా! పురుషుడి నుండి విడుదల అయిన శుక్లము స్త్రీగర్భములోని శోణితముతో కలిసి పిండముగా రూపుదిద్దు కుంటుంది. క్రమక్రమంగా అవయవాలు రూపుదిద్దుకుంటాయి. శిశువుగా తయారవుతుంది. ఆ శిశువులోనికి ప్రాణవాయువు ప్రవేశిస్తుంది. ఈ శిశువు తల్లి గర్భంలో గిరా గిరా తిరుగుతూ తీవ్రమైన బాధ అనుభవిస్తుంది. తల్లి యోని ద్వారము వద్దకు చేరుకుంటుంది. ఆ సమయంలో ఆ శిశువును ఎన్నో గ్రహములు భూతములు బాధిస్తాయి. తరువాత ఆ శిశువు తల్లి గర్భం నుండి బయట పడుతుంది. ఆ శిశువు బాలుడిగా ఉన్నప్పుడు శుచి, అశుచి తెలియదు. వివేకము తెలియదు. ఆటపాటలలో ఎన్నో దుష్టచేష్టలు చేస్తాడు. ఆ బాల్య చేష్టలతో కాలంగడిచిపోతుంది. బాల్యంనుండి యౌవనం లోకి రాగానే కామ పరమైన చేష్టల మీద ఆసక్తి పుడుతుంది. స్త్రీ సౌఖ్యము కోసం పాకులాడతాడు. ఇంద్రియ లోలత్వము అధికంగా ఉంటుంది. దాని వల్ల సుఖము, దుఃఖము సంభవిస్తాయి. ఎన్నో బాధలకు గురిఅవుతాడు. చెయ్యరాని పనులు చేస్తాడు. కాబట్టి, బాల్యం మాదిరి యౌవనం కూడా దుఃఖమును కలిగిస్తుంది. తరువాత వృద్ధాప్యము వస్తుంది. ఉన్న బలము, శక్తి నశించిపోతాయి. ఉచితము అనుచితము అనే బేధము తెలియదు. అనుచిత కార్యములనే ఆచరిస్తాడు. ఒంట్లో శక్తి నశించి అన్ని రకాలైన వ్యాధులు ప్రబలుతాయి. వాటితో కృంగి కృశించి పోతాడు. అప్పుడు యముడు తన పాశంతో అతని ప్రాణములు హరిస్తాడు. అప్పుడు ఈ దేహమును విడిచి పోలేక పోలేక యాతన అనుభవిస్తాడు. అంతటితో ఈ జన్మ ముగుస్తుంది. కాబట్టి ఈ సంసారము ఏ దశలోనూ సుఖప్రదము కాకపోగా నిరంతర దుఃఖ భూయిష్టము అనునది విస్పష్టము. పైగా ఈ శరీరంలో ఉన్నప్పుడు మానవులు లోభ, క్రోధ,మదోన్మత్తులై, ఎన్నో దుర్మార్గాలు చేస్తారు. కాస్త సుఖం కోసం ఒకరిని ఒకరు చెరుచుకుంటారు. చంపుకుంటారు. ధర్మం వదిలి పెట్టి అధర్మపరులవుతారు. తుదకు యమభటుల చేతికి చిక్కుతారు. ఈ విషయములను పెద్దల వలన విన్న సజ్జనులు, సన్మార్గంలో పయనించి, నిత్యానందం పొందుతారు. ఈ సంసారమును ఎలాంటిదో, ఎలా అధిగమించాలో నేను పెద్దల వలన వినిన మాటలు నీకు చెబుతాను. శ్రద్ధగా విను. ఒక దుర్గమమైన అరణ్యంలో ఒక బ్రాహ్మణుడు వెళుతున్నాడు. అప్పుడు పులులు, సింహాలు, ఏనుగులు మొదలగు అడవి జంతువులు అతనిని చుట్టుముట్టాయి. ఆ బ్రాహ్మణుడికి భయం వేసి అడ్డదారిలో పరుగెత్తాడు. ఆ క్రూర జంతువులు అతనిని వదిలిపెట్టి వెళ్లిపోయాయి. ఇంతలో ఒక దొంగల గుంపు అతనిని అడ్డగించింది. ఆ బ్రాహ్మణుడు భయంతో వణికిపోయాడు. కాళ్లు తడబడు తున్నాయి. ప్రాణభయంతో చలనం లేకుండా పోయాడు. దిక్కులు చూస్తున్నాడు. ఆ అడవిలో తనను కాపాడే వాళ్లు ఎవరూ లేరని తెలుసుకున్నాడు. అతనికి ఇంకా భయం ఎక్కువయింది. వెనక్కు తిరిగి పారిపోతున్నాడు. కాని

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ప్రథమాశ్వాసము

ఎంత పరుగెత్తినా అడవికి అంతం కనిపించడం లేదు. వెనక నుండి దొంగలు ముందు నుండి క్రూరమృగాలు తరుముతున్నాయి. ఇంతలో ఒక భయంక రాకారంతో ఉన్న స్త్రీ అతనిని కాగలించుకుంది. ఐదుతలల ఏనుగులు ఆ అడవిలో తిరగడం చూచాడు ఆ బ్రాహ్మణుడు. ఆ భయంకరమైన స్త్రీని తప్పించుకొని పరుగెత్తుతుంటే ఒక బావి కనిపించింది. ఆ బావిమీద తీగలు అక్కడ బావి ఉన్నట్టు తెలియ కుండా బావి మీద అల్లుకొని ఉన్నాయి. అది తెలియని ఆ బ్రాహ్మణుడు ఆ బావిలో పడ్డాడు. పడుతూ పడుతూ ఒక తీగను గట్టిగా పట్టుకొని తలకిందులుగా వేలాడు తున్నాడు. కిందికి చూచాడు. ఆబావిలో ఒక పెద్ద పాము నాలుకలు చాస్తూ అతని మీదికి రాసాగింది. పైకి చూచాడు. 6 తలలు, పన్నెండు కాళ్లు కల ఒక ఏనుగు ఆ బావి ఒడ్డున ఉన్న ఒక చెట్టు వద్దకు వచ్చింది. ఆ చెట్టు కొమ్మలు రెమ్మలు చిత్రవిచిత్ర రంగులతో మెరిసిపోన్నాయి. తుమ్మెదలు ఆ చెట్టు పూవుల లోని మకరందం తాగుతున్నాయి. కాని ఆ చెట్టు మొదలును నల్లని, తెల్లని ఎలుకలు కొరుకుతున్నాయి. ఆ చెట్ల పూల నుండి కారుతున్న మకరందము ఆ బ్రాహ్మణుడి నోటిలో బొట్టు బొట్టుగా కారుతుంటే ఆ మధువును తాగుతూ ఆనందిస్తున్నాడు. ఆ మధువు ఎంత తాగినా అతనికి తృప్తి కలగ లేదు. తాను ఏ దుస్థితిలో ఉన్నాడో కూడా మరిచిపోయి ఆనందిస్తున్నాడు. ఈ ప్రకారంగా తీగలను పట్టుకొని తలకిందులుగా వేలాడుతున్న ఆ బ్రాహ్మణుడికి కింద ఉన్న పాములు, పైన ఉన్న ఏనుగు, అడవిలో ఉన్న క్రూరమృగములు, ఆ భయంకరాకారంతో ఉన్న స్త్రీ, చెట్టును కొరుకుతున్న ఎలుకలు, ఆ చెట్టు పడిపోతుందన్న ఆలోచన, చుట్టు ఝుంకారంతో తిరుగుతున్న తుమ్మెదలు, వీటితో అతని మనసు కకావికలయింది. కాని అతనికి జీవితం మీద వ్యామోహం పోలేదు. ప్రాణాల మీద తీపి చావలేదు." అని అన్నాడు విదురుడు. "విదురా! ఈ కథ నాకేమీ అర్ధం కాలేదు. వివరంగా చెప్పు" అని అడిగాడు. విదురు ఇలా చెప్పసాగాడు. "మహారాజా! ప్రపంచంలో మనుషులకు సన్మార్గమును బోధించుటకు, మోక్ష కాంక్ష కలుగ చేయుటకు పెద్దలు ఈ కథ చెబుతారు. మనజీవితం ఎలాంటిదో ఈ కథ కూడా అలాంటిదే. కాని ఈ కథను సరిగా వివరిస్తేగాని అర్ధం కాదు. చెబుతాను విను. ఆ బ్రాహ్మణుడు ప్రయాణం చేస్తున్న అడవే సంసారము. అందులో ఉన్న పులులు, సింహములు మొదలగు క్రూర మృ గములు దొంగలు. క్రూర మృగముల కొరకు పన్నిన ఉచ్చులు రోగములు. భయంకరాకారంతో కాగలించుకున్న స్త్రీ ముసలితనము. ఐదు తలల ఏనుగు మన పంచేంద్రియములు. బావిలో ఉన్న పాము యమధర్మరాజు. ఆ బ్రాహ్మణుడు పట్టుకున్న తీగ జీవించాలన్న ఆశ. బావి ఒడ్డున ఉన్న చెట్టు ఆయుష్షు. దాని వంకకు వస్తున్న ఏనుగు ఒక సంవత్సరం. దాని ఆరు తలలు ఆరు ఋతువులు. దానికి ఉన్న పన్నెండు కాళ్లు పన్నెండు నెలలు. ఆ చెట్టును కొరుకుతున్న నల్లని తెల్లని ఎలుకలు, రాత్రి పగలు. ఆ బ్రాహ్మణుడి చుట్టు ఝుంకారం చేస్తూ తిరుగుతున్న తుమ్మెదలు కోరికలు. ఆ బ్రాహ్మణుడి నోట్లోకి కారుతున్న మకరందము సుఃఖసంతోషాలు. తన చుట్టు ఇన్ని బాధలు ఉన్నా ఆ సుఖ సంతోషాల కోసం పాకులాడుతుంటాడు జీవుడు, కలకాలం

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ప్రధమాశ్వాసము

బతకాలనుకుంటాడు. ఇందు లో ఉన్న బ్రాహ్మణుడే జీవుడు. ఇదే సంసార చక్రం. వివేకవంతులైన వాళ్లు ఈ సంసార చక్రం అనే వలలో పడరు. బయట ఉండి శాశ్వతానందం పొందుతారు. ఒకవేళ పడ్డా ఆ పాశాలను ఛేధించుకొని బయట పడతారు.

ఓ ధృతరాష్ట్ర మహారాజా! నిరంతరము ప్రాపంచిక సుఖాల కోసం వ్యామోహంలో పడి, ఆ బురద గుంటలో మునుగుచు తేలుచూ తనను తాను మరిచిపోతాడు మానవుడు. శరీరంలో శక్తి తగ్గగానే రోగాలు ఆవరిస్తాయి. ఇంతలో ముసలి తనం మీద పడుతుంది. అందం అంతరిస్తుంది. దేహం సుఖాలు అనుభవించడానికి పనికిరాదు. చివరకు దిక్కులేని చావు చస్తాడు. ధృతరాష్ట్ర మహారాజా! తరచి చూడగా ఈ దేహమే ఒక రథము. బుద్ధి రధసారధి. పంచేద్రియములే గుర్రములు. మన ఆలోచనలే పగ్గాలు. పంచేద్రియాలు అనే గుర్రాలు వేగంగా అటూ ఇటూ పరుగుపెడుతుంటాయి. బుద్ధి అనే పగ్గాలు పటిష్టంగా లేకపోతే రధాన్ని గుర్రాలు తమ ఇష్టం వచ్చినట్లు లాగుకొని వెళతాయి. కాబట్టి బుద్ధి తన ఆలోచనలనే పగ్గాలతో పంచేద్రియా లను నియంత్రించాలి. అలా చేసిన నాడు మానవుడు సంసారం దుఃఖభాజనం కాకుండా కాపాడుకోగలడు. ఇంకొక మాట. పుట్టినప్పటినుండి మన జీవితం యమధర్మరాజు అధీనంలో ఉంటుంది. ఈ జీవితం అనేక దుఃఖాలకు ఆలవాలము. పుణ్యాత్ములు వివేకము అనే మందును ఉపయోగించి తమ దుఃఖాలను తొలగించుకుంటారు. ఈ శరీరము అనే రథమును అదుపులో ఉంచు కుంటారు. వివేక వంతులు తమ గుణ శీలములతో ఆలోచనలనే పగ్గాలను పట్టుకొని ఈ శరీరము అనే రథమును సక్రమ మార్గంలో నడిపిస్తారు. వారికి చావు పుట్టుక లంటే భయం ఉండదు. తుదకు మోక్షమును పొందుతారు. కాబట్టి ధృతరాష్ట్రమహారాజా! జరిగినదానికి దుఃఖించడం మాని, యుద్ధములో చనిపోయిన నీ కుమారులకు, బంధు మిత్రులకు, తక్కిన వారికి అంత్యక్రియలు జరిపించు. వారికి ఉత్తమ గతులు కలిగేట్టు చెయ్యి." అని అన్నాడు విదురుడు. విదురుడు చెప్పిందంతా విన్న ధృతరాష్ట్రుడు చని పోయిన కుమారులు గుర్తుకు వచ్చేసరికి వారిని తల్చుకొని ఏడుస్తూ మరలా మూర్ఛపోయాడు.

పరిచారికలు అతని మొహం మీద చల్లని నీళ్లు చిలకరించి మూర్ఛనుండి సేదదీర్చారు. ఇంతలో వ్యాసుడు అక్కడకు వచ్చాడు. అనుకోకుండా వచ్చిన వ్యాసుని చూచి విదురుడు, సంజయుడు లేచి నిలబడి నమస్కరించారు. మూర్ఛనుండి తేరుకున్న ధృతరాష్ట్రునికి వ్యాసమహాముని వచ్చాడని చెప్పారు. ధృతరాష్ట్రుడు కూడా వణుకుతున్న చేతులతో నమస్కరించాడు.

"మహామునీ! చూచితివా నా దుర్గతి. నేను ఇంకా ఎందుకు బతికి ఉన్నానో తెలియడం లేదు. ఈ మానవ జన్మ ఎంత దుర్భరమైనదో ఇప్పుడు తెలిసింది. నన్ను ఎంత దీనస్థితికి తెచ్చిందో చూచారుకదా! ఉన్న సంపదలంతా నశించిపోయాయి. కన్నకుమారులందరూ మరణించారు. బంధువులందరూ రూపుమాసిపోయారు. నాకు మాత్రం చావు రాలేదు. నేను ఒంటరిగా మిగిలాను. ఇదంతా నా దౌర్భాగ్యం కాకపోతే మరేమున్నది. ఇంతమంది చావు చూచి కూడా నా ప్రాణం ఈ శరీరాన్ని విడిచి పెట్టడం లేదు. ఏం చెయ్యాలో తోచడం లేదు." అని పలికాడు

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ప్రధమాశ్వాసము

ధృతరాష్ట్రుడు. దుఃఖముతో మునిగిపోయిన ధృతరాష్ట్రుని చూచి వ్యాసమహాముని ఇలా అన్నాడు. "కుమారా! నీ దుఃఖము పోగొట్టడానికే నేను ఇక్కడకు వచ్చాను. నీవు సకల ధర్మములు తెలిసినవాడవు. నీతిశాస్త్రకోవిదుడవు. చనిపోయిన నీ కుమారుల గురించి దుఃఖించడం సమంజసం కాదు. ఎందుకంటే ఈ ప్రాణములు శాశ్వతములు కావు. పుట్టినవాడు చావక తప్పదు. ఎవడూ మరణం తప్పించుకోలేడు. ఈ జ్ఞానము అలవర్చుకో . నీ దుఃఖము పోగొట్టుకో. ఇంక అసలు విషయానికి వద్దాము.

కుమారా! నీకుమారులకు, పాండు కుమారులకు నీకు తెలియ కుండానే వైరం సంభవించిందా! దీని కంతకూ నీ కుమారుడు కారణం కాదా! అందుకే కురు వంశము నాశనమైంది. ఇదేం కొత్త విషయం కాదు. దీనికి నువ్వు దుఃఖించడం ఎందుకు. ద్యూతక్రీడా సమయంలో ఈ విదురుడు నీకు ఎన్నోవిధములుగా నీతి బోధ చేసాడు. కాని నీవు వినలేదు. ఫలితం అనుభవిస్తున్నావు. పోనీలే ఇలా జరగాలని విధి నిర్ణయించింది. అలాగే జరిగింది. కాబట్టి నీ శోకాన్ని పోగొట్టుకో. బాధపడకు. నీ మేలు కోరి నీకు ఒక విషమయును చెబుతాను. ఇది దేవ రహస్యం. శ్రద్ధగా విను. ఒక సారి నేను దేవ సభకు వెళ్లాను. అక్కడ ఇంద్రుడు మొదలగు దేవతలు, నారదుడు మొదలగు మహా ఋషులు ఉన్నారు. అప్పుడు భూదేవి వచ్చి దేవతలను ఇలా అంది. "దేవతలారా! ఇదివరకు మీరు బ్రహ్మ సభలో నాకు పెరిగిన భారమును తగ్గించుటకు చాలా ఉత్సాహము చూపించారు. ఏ కారణం చేతలో ఆ విషయం మరిచారు. నాకు రోజు రోజుకూ భారం పెరిగిపోతూ ఉంది. దీనిని తగ్గించే ఉపాయం ఆలోచించండి" అని అడిగింది. అప్పుడు శ్రీమహావిష్ణువు నవ్వి "భూదేవీ! దానికి తగు సమయం వచ్చినది. ధృతరాష్ట్రుడు అనే మహారాజు కు నూర్గురు సంతానము కలుగు తుంది. అందులో దుర్యోధనుడు అనే వాడు జ్యేష్ఠుడు. అతడే నీ భారము అంతా పోగొడతాడు. అది తొందరలోనే జరుగుతుంది. అతని కారణంగా కురుక్షేత్రమహాసంగ్రామం జరుగుతుంది. ఈ భూమండలములోని రాజులందరూ అతనికి సాయం చెయ్యడానికి అతని పక్కన నిలుస్తారు. ఆ మహా యుద్ధంలో అందరూ మరణిస్తారు. తన సోదర శతముతో సహా దుర్యోధనుడు కూడామరణిస్తాడు. నీ భారం పూర్తిగా తగ్గిపోతుంది. నిశ్చింతగా ఉండు." అని పలికాడు. ఆ మాటలకు సమ్మతించి భూదేవి అక్కడనుండి వెళ్లిపోయింది. విష్ణువు మాట ప్రకారము కలి అంశతో దుర్యోధనుడు నీకు కొడుకుగా జన్మించాడు. అతడు పరుల ఉన్నతిని సహించలేడు. మహా బలవంతుడు. మహా కోపిష్టి, ఎవరి మాటా వినడు. అందరితో వైరము పెట్టుకుంటాడు. అతనికి తోడుగా అతని తమ్ముడుచ దుశ్శాసనుడు, మేనమామ శకుని, అంగ రాజు కర్ణుడు అనుచరులుగా ఉంటారు. వారి సాహచర్యంలో అతను ఎన్నో తప్పులు చేస్తాడు. తాను చేసిన తప్పులకు తాను నశిస్తూ అందరినీ నశింప చేస్తాడు. కాబట్టి ఇది అంతా దేవతల ఇష్ట ప్రకారము జరిగింది. నీవు శోకించపనిలేదు. కాని నీ మనసులో ఒక అనుమానం పొడసూపింది. నిన్ను ధర్మ తనయులు ఆదరిస్తారా అని. పాండవుల వలన నీకు ఎలాంటి కీడు

అమరనాధ అమర

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ప్రధమాశ్వాసము

జరగదు. నీ కుమారుడు వారికి రాజ్యభాగము ఇవ్వలేదు. ఈ భూమండలము నంతా తానే పరిపాలించవలెనని దుర్బుద్ధి పుట్టింది. కానీ, పాండవులు మీకు ఎన్నడూ ఏ అపకారమూ తలపెట్టలేదు. పైగా సంధికొరకు తీవ్రంగా ప్రయత్నం చేసారు. ఆ సమయంలో నేను కూడా నాకు తోచినట్టు సంధి చేసుకోమని నీ కుమారుని తో చెప్పాను. కాని నీ కుమారుడు ఎవరి మాటా వినలేదు. ఫలితం అనుభ వించాడు.

కాబట్టి అటువంటి కుమారుల గురించి నీవు శోకించ పనిలేదు. ఎందుకంటే ఇది దైవ నిర్ణయం. ఎవరూ తప్పించలేరు. నీ తమ్ముని కుమారుడు ధర్మరాజు అజాత శత్రువు. అతను సాటి మానవుల యందేకాదు, పశుపక్ష్యాదుల యందుకూడా జాలి కరుణ కలిగి ఉంటాడు. అతని గురించి నీకు బాగా తెలుసు. కాబట్టి నీ మీద ధర్మజునకు ఎలాంటి విముఖత లేదు. కాబట్టి ఇంకమీదట పాండవులను నీ కుమారులుగా భావించు. ఆదరించు. నీవు మహాజ్ఞానివి. ఆ జ్ఞానాగ్నిలో నీ శోకాన్ని దగ్ధంచెయ్యి. ప్రశాంతిపొందు." అని పలికాడు వ్యాసుడు. "మహానుభావా! అమృత తుల్యములైన నీ మాటలతో నామనసు ప్రశాంతి పొందినది. పాండవుల మీద ప్రేమ పెంచుకుంటాను. వారిని నా కుమారుల వలె ఆదరిస్తాను." అని పలికాడు. ఆ మాటలు విన్న వ్యాసుడు ధృ తరాష్ట్రుని ఆశీర్వదించి వెళ్లిపోయాడు.

దృతరాష్ట్రుడు సంజయుని చూచి "సంజయా! మనము యుద్ధభూమికి వెళ్లెదము. ప్రయాణ సన్నాహములు చేయుము. గాంధారిని, అంతఃపుర స్త్రీలను ప్రయాణమునకు సిద్ధము కమ్మని చెప్పు." అని అన్నాడు. సంజయుడు ఆ ప్రకారమే అన్ని ఏర్పాట్లు చేసాడు. పుత్రశోకంతో గాంధారి నడవ లేకపోతూ ఉంది. కాళ్లు నిలవడం లేదు. ఆమె కోడళ్లు కంటికి మింటికి ఏకధారగా ఏడుస్తున్నారు. వారి జుట్టు ఊడి | పోయింది. పమిటలు తొలగిపోయాయి. కాని వారు పట్టించుకొనే స్థితిలో లేరు. శోకభారంతో కుమిలిపోతున్నారు. కుంతీదేవి మొదలగు వారు వారిని ఓదారుస్తున్నారు. అందరూ యుద్ధభూమికి వస్తున్నారు. అంతఃపుర స్త్రీలసంగతి ఇలా ఉంటే హస్తినాపురములో ఉన్న సాధారణ సైనికులు, సైనికాధికారుల భార్యలు పెద్దగా ఏడుస్తున్నారు. మగవారందరూ యుద్ధం లో మరణించారు కాబట్టి వారిని ఓదార్చేవారే కరువయ్యారు. ఒకరిని ఒకరు ఓదార్చుకుంటూ ఆవేదన చెందుతున్నారు. అందరి ఇళ్లలో ఏడుపులు, ఆర్తనాదాలు తప్ప మరొకటి వినిపించడం లేదు. ఇదంతా చూచి విదురునికి నోట మాట రావడం లేదు. యుద్ధ పరిణామ ఇంతభయంకరంగా ఉంటుందా అని మనసులో బాధపడుతున్నాడు. ఎంత మందిని అని ఓదార్చగలడు. అందరూ యుద్ధభూమికి బయలు దేరి కొంత దూరం వెళ్లినప్పటికీ అశ్వత్థామ, కృతవర్మ, కృపాచార్యుడు వారికి ఎదురు వచ్చారు. వారు ధృతరాష్ట్రుని చూచి ఇలా అన్నారు. "మహారాజా! నీ కుమారుడు సుయోధనుడు, దేవతలు మెచ్చేట్టు యుద్ధము చేసి వీరమరణముపొందాడు. మేము ముగ్గురము తప్ప కౌరవ సైన్యము అంతా యుద్ధములో మరణించారు." అని అన్నారు. గాంధారిని చూచి కృపాచార్యునికి దుఃఖము ఆగలేదు. "అమ్మా! గాంధారీ! నీ కుమారులు యుద్ధభూమిలో

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ప్రధమాశ్వాసము

వీరోచితముగా పోరాడి తమ ప్రాణాలు అర్పించారు. వీరస్వర్గము అలంకరించారు. వారి గురించి నీవు చింతించటం తగదమ్మా! నీ కొడుకుల్లో ఒక్కడు కూడా రణభూమిలో వెన్నిచ్చి పారిపోలేదు. యుద్ధమంటే భయపడలేదు. అమ్మా! పాండవులు గెలిచినా వారికి సంతోషము కలగలేదమ్మా! భీముడు అధర్మయుద్ధములో సుయోధనుని నాభి అధోభాగమున కొట్టి కూలదోసాడు. అతి క్రూరంగా చంపాడు. అతని తల తన్నాడు. మాకు కోపం ఆగలేదు. మేము ముగ్గురము అర్ధరాత్రి పాండవ శిబిరములలో ప్రవేశించి, పాండవులను తక్క మిగిలిన వారందరినీ, పాండు సుతులను, వారి బంధుమిత్రులను, పాంచాల కుమారులను, వారి సైన్యమును, గజములను హయములను దారుణం గా చంపాము. కనుక పాండవులు సాధించిన విజయము వ్యర్ధమయింది. ఆసమయంలో పాండవులు శిబిరములో లేరు. కాబట్టి బతికిపోయారు.

లేకపోయిన అపాండవము అయి ఉండేది. సుయోధనుని చివరి కోరిక నెరవేరి ఉండేది. మేము అర్ధరాత్రి వారి సుతులను, బంధుమిత్రులను చంపిన విషయం తెలుసుకున్న పాండవులు అపరిమితమై క్రోధంతో మాకోసం వెతుకుతూ ఉంటారు. కాబట్టి మాకుసెలవు ఇప్పించండి. మేము వెళ్లుతాము." అని చెప్పివారి వద్ద సెలవు తీసుకొని తమ తమ రధముల మీద వెళ్లిపోయారు. కొంత దూరం వెళ్లిన తరువాత కృపాచార్యుడు తిరిగి హస్తినా పురము నకు తిరిగి వచ్చాడు. కృతవర్మ ద్వారకకు వెళ్లిపోయాడు. అశ్వత్థామ గంగా తీరమున ఉన్న వ్యాస మహాముని ఆశ్రమము వంక సాగిపోయాడు. ఓ జనమేజయ మహారాజా! వ్యాసాశ్రమము దగ్గర జరిగిన విషయ ములు నీకు ఇంతకుముందే చెప్పాను కదా! తరువాత, ధృతరాష్ట్రుడు అంతఃపుర స్త్రీలతో సహా యుద్ధభూమికి వెళ్లాడు. ధృతరాష్ట్రుడు యుద్ధభూమికి వస్తున్నాడు అని తెలిసి ధర్మరాజు తన తమ్ములతోనూ, కృష్ణునితోనూ కలిసి వారికి ఎదురు వచ్చాడు. కాని తన కుమారు లందరనూ పోగొట్టుకున్న ధృతరాష్ట్రుడు, మనసంతా దహించుకు పోతుంటే యుద్ధభూమికి వస్తున్నాడు అన్న ఆలోచన ధర్మరాజు మనసును కలిచివేసింది. ధృతరాష్ట్రుని కలుసుకొనడానికి వడివడిగా ముందుకు వెళ్లాడు. ధర్మరాజు వెంట సాత్యకి, భీముడు, అర్జునుడు, నకుల సహదేవులు ద్రౌపది వెళ్లారు. కౌరవ వనిత లందరూ ధర్మరాజును చూచి హాహాకారాలు చేసారు.

ఇంకొంత మంది ధర్మరాజును తిట్టిపోసారు. "ఇతడు ధర్మరాజట! ఇతనికి అసలు ధర్మం తెలుసా! ఇతనికి దయ, జాలి ఉన్నయా! నిర్దాక్షిణ్యంగా తన తండ్రులను, మామలను, తమ్ముళ్లను, కొడుకులను చంపాడు. విద్యలు నేర్పిన గురువులను చంపాడు. వీడికి కనికరమా!" అని ఈసడించు కున్నారు. ఇంకొంత మంది అతని ఎదురుగా పోయి "ఓయి ధర్మరాజా! చదువు చెప్పిన గురువునే చంపావే! నీకు మనసెలా ఒప్పింది?" అని అడిగారు. మరి కొంతమంది "అయ్యో! నీ చెల్లెలు భర్త అని చూడకుండా జయద్రధుని చంపించావే! ఈ రాజ్యమంతా కట్టకట్టుకొని ఊరేగు! ఈ శ్మశానం ఏలుకో!" అని తిట్టారు. ఎవరేమన్నా, పాండవులు ఒక్క

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ప్రథమాశ్వాసము

మాటకూడా మాటాడలేదు. కాని వారు విడవ లేదు. ఇంకొంత మంది అతనికి అడ్డుగా వచ్చి "ఓయి ధర్మజా! నీ వల్ల కదా అభిమన్యుడు మరణించింది. ద్రౌపది కొడుకులు వధించబడింది. నీ మరుదులందరినీ మింగేసావు. ఇంకా నీ రక్తదాహం తీరలేదా!" అని తిట్టారు. అందరి తిట్లను భరిస్తూ ధర్మరాజు ధృతరాష్ట్రుని వద్దకు వెళ్లాడు. పక్కన ఉన్న వారు ధర్మజుడు వచ్చాడని చెప్పారు. ధృతరాష్ట్రునికి దుఃఖం కట్టలు తెంచుకుంది. భోరున ఏడ్చాడు. ధర్మరాజును కౌగలించుకున్నాడు. తరువాత భీమార్జున నకుల సహదేవులు వచ్చారని పక్కన ఉన్న వారు తెలిపారు. భీముడు అన్న మాట వినగానే ధృతరాష్ట్రుని మొహం వికృతంగా మారింది. కోపంతో దహించుకుపోయాడు. భీముని కౌగలించుకోబోయాడు.

ఏదో విపత్తు జరుగుతుందని ముందే గ్రహించిన కృష్ణుడు తాను అంతకు ముందే తయారుగా ఉంచిన భీముని పోలిన ఇనుప విగ్రహమును ధృ తరాష్ట్రుని ముందుకు తోసాడు. ఆ ఇనప విగ్రహమే భీముడు అని అనుకొని, ఆ విగ్రహమును గట్టిగా కౌగలించుకొని నలిపేసాడు. ధృతరాష్ట్రుని కౌగిలిలో ఆ విగ్రహం ముక్కలయింది. ఆ ముక్కలు గుచ్చుకొని ధృతరాష్ట్రుని వక్షస్థలము నకు గాయాలయ్యాయి. మొహం లోనుండి రక్తం చిమ్మింది. ధృతరాష్ట్రుడు స్పహతప్పి పడిపోబోయాడు. "నా కుమారులను చంపిన వాడిని చంపేసాను. నా పగ తీరింది." అంటున్నాడు. అతని మొహంలో సంతోషం వెల్లివిరిసింది. కాని పక్కన ఉన్న వారు ఏమనుకుంటారేమో అని బయటకు దుఃఖం అభిన యిస్తూ భీమసేనుడు చనిపోయినందుకు ఏడుస్తున్నాడు. శ్రీకృష్ణుడు ధృతరాష్ట్రుని పక్కననిలబడి అతని బుజం తట్టి "మహారాజా! భీముడు నీ చేతిలో చావలేదు. నీవు దుఃఖించ పనిలేదు. నీవు నలిపివేసినది భీముని పోలిన ఇనుప విగ్రహము. భీముని మాట వింటేనే నీకు కలిగే కోపమును ముందే ఊహించి భీముని వెనుకకు లాగి అతని పోలిన విగ్రహము నీ ముందుకు నెట్టాను. ధృతరాష్ట్ర మహారాజా! నీ కున్న బలములో ఈ భీముడు ఎంత! ఒక్క భీముడే కాదు ముల్లోకములలో ఎవరూ నీ బలమునకు సాటిరారు. కొడుకులు చనిపోయారన్న దుఃఖములో భీముని చంపాలి అనుకున్నావు. కాని భీముని చావు నీ చేతిలో లేదుకదా! అయినా మహారాజా! భీమునే కాదు. పాండవులనందరినీ చంపినా నీ కుమారులు తిరిగి వస్తారా! అనవసరంగా అపవాదు మూటగట్టుకోడం తప్ప." అని అన్నాడు.. ధృతరాష్ట్రుడు సిగ్గుతో తల వంచుకున్నాడు, తన ఒంటికి అంటిన రక్తం, గాయాల నుండి స్రవిస్తున్న రక్తం కడుక్కున్నాడు. మరలా కృష్ణుడు ఇలా అన్నాడు.

"ధృతరాష్ట్ర మహారాజా! నీవు వేద వేదాంగ పారంగతుడవు. ఎన్నో శాస్త్రములను పురాణములను విన్నావు. వాటి సారం అంతా గ్రహించావు. కాని నీ తప్పు నీవు తెలుసుకోకుండా ఇతరులను నిందిస్తున్నావు, నీలో నీవే దుఃఖిస్తున్నావు. నేను, భీష్ముడు, ద్రోణుడు, విదురుడు నీ కు ఎన్నో విషయాలు చెప్పాము. కాని నీవు వినలేదు. ఫలితం అనుభవిస్తున్నావు. స్వయంకృతాపరాధమునకు చింతించుట

అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ప్రధమాశ్వాసము

ఎందులకు? భీమార్జునులు రణరంగములో ఉంటే జయం మరొకరిది ఎలా అవుతుంది! నీ మనసు నీ స్వాధీనములో లేదు. దానిని నీవు నియంత్రించలేకపోయావు. నీ కొడుకు చెడుదారిలో పోతున్నప్పుడు నీవు అతనిని మందలించి సరియైన మార్గములో పెట్టలేదు. ద్యూతక్రీడలో గెలిచాము అన్న నెపంతో నీ కుమారులు, పాండవ పత్ని, నీ కోడలు అయిన ద్రౌపది బట్టలు పది మందిలో ఊడదీస్తున్నారు అని తెలిసి కూడా వారిని నీవు నివారించలేదు. కాని భీముడు నీ కుమారులను చంపినందుకు, తన ప్రతిజ్ఞ నెరవేర్చుకున్నందుకు కోపం తో దహించుక పోతున్నావు. ఇదేమన్నా బాగుందా చెప్పు! నీ కొడుకుల అవినీతి, దుర్వర్తన గుర్తుకు తెచ్చుకొని నీ కోపం విడిచి పెట్టు." అని హితోపదేశము చేసాడు కృ ష్ణుడు. "కృష్ణా! నీవు చెప్పినది అంతా నిజమే. కొడుకులు పోగొట్టుకున్న దుఃఖంలో అనుచితంగా ప్రవర్తించాను. సిగ్గుపడుతున్నాను. నీ మాటలతో నాకు నీ జ్ఞానోదయం అయింది. ఇంక పాండు కుమారుల ను నాకుమారులుగా భావిస్తాను." అని పలికాడు. తరువాత వాత్సల్యంతో భీమార్జున నకుల సహదేవులను కౌగలించుకొని దీవించాడు.

ఆఖరున ధృతరాష్ట్రుని కొడుకైన యుయుత్సుడు వచ్చాడని చెప్పారు. (యుయుత్సుడు ధృతరాష్ట్రునికి ఒక వైశ్య కన్య యందు జన్మించిన కుమారుడు). కనీసం ఒక్క కుమారుడు అన్నా మిగిలాడు అన్న సంతోషంతో యుయుత్సుని కౌగలించుకున్నాడు ధృతరాష్ట్రుడు. 'పాండు కుమారులారా! మీ తల్లి గాంధారి వద్దకు వెళ్లండి. ఆమెను ఓదార్చండి." అని చెప్పాడు ధృతరాష్ట్రుడు. ధర్మరాజాదులు తమ పెదతల్లి గాంధారి వద్ధకు వెళ్లారు. ఆమెకు నమస్కరించారు. కొడుకుల మరణంతో ఆమె హృదయం రగిలిపోతూ ఉంది. ధర్మరాజును శపించడానికి ఉద్యుక్తురాలయింది. ఇంతలో వ్యాసుడు అక్కడు వచ్చాడు. అందరూ ఆ మహామునికి నమస్కరించారు. గాంధారి మనసు తెలుసుకున్న వ్యాసుడు ఆమెను వారించాడు.

"అమ్మా! గాంధారీ ధర్మజుని శపించడం ఉచితం కాదు. శాంతించు. ధర్మజుని మీద కోపం మాను. నీకు ఇంత రజోగుణం ఎందుకు? సాత్వికంగా ఉండు. నామాటలు విను. నీ కుమారుడు సుయోధనుడు యుద్ధమునకు పోతూ నీకు నమస్కరించి నీ ఆశీర్వాదము కోరాడు. అప్పుడు నీవు ఏమని ఆశీర్వదించావో తెలుసా! "ధర్మము ఎక్కడ ఉంటుందో జయం అక్కడ ఉంటుంది." అని పలికావు. అదే నిజమయింది. జరిగిన కురుక్షేత్ర మహా సంగ్రామంలో పాండవులకు విజయం లభించింది. నీ మాట ప్రకారం ధర్మం జయించినట్టేకదా! కాబట్టి పాండవులు ధర్మపరులే కదా! కాబట్టి అసూయ మాని వారిలో ఉన్న ధర్మ నిరతిని చూడు. ఆలోచిస్తే నీకే అర్ధం అవుతుంది. అమ్మా! ఏనాడో జరిగిపోయిన సంగతులు మనసులో పెట్టుకొని ఇప్పుడు కోపం తెచ్చుకుంటే ప్రయోజనం ఏముంది? కాబట్టి నీ కుమారులైన పాండవుల మీద కోపం మాను." అని పలికాడు వ్యాసుడు. ఆ మాటలకు శాంతించిన గాంధారి "మహర్షి! నాకు పాండవుల మీద కోపము అసూయ ఎన్నటికీ లేదు. వారికి ఎన్నడూ చెడు తలపెట్టలేదు. కొడుకులను పోగొట్టుకున్న దుఃఖంలో ఏదో

అమరనాథ అమర

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ప్రధమాశ్వాసము

అన్నాను కానీ, పాండవులు కుంతికి ఎలాగో నాకూ అలాగే కదా! నా కుమారుడు సుయోధనుని తులువ తనముతో, దుర్మార్గులైన కర్ణ, దుశ్శాసన, శకుని ప్రోద్భలంతో కౌరవ వంశము నాశన మయింది. యుద్ధధర్మము ననుసరించి పాండవులు కౌరవులను చంపారు. దానికి నేను బాధపడటం లేదు. కాని ఈ భీముడు నా కుమారుని గదాయుద్ధంలో నాభి కింద కొట్టి పడగొట్టాడు. అదీ కృష్ణుని సమక్షంలో జరిగింది. ఇది న్యాయంగా ఉందా! ఇది తల్లి నైన నాకు మనస్సుకు క్షోభ కలిగించదా! యుద్ధంలో చంపడం-- చావడం సహజం. కాని యుద్ధనీతి తప్పి చంపడం ద్రోహం కాదా!" అని పలికింది గాంధారి. ఆ మాటలు విన్న భీముడు గడా గడా వణికిపోతూ గాంధారిని సమీపించి ఇలా అన్నాడు.

'అమ్మా గాంధారీ దేవీ! నేను చేసింది ధర్మమో, అధర్మమో, ప్రాణ భయంతో చేసానో, అలా జరిగిపోయింది. దయతో నన్ను క్షమించమ్మా! నీ కుమారుడు సుయోధనుడు నా కన్నా బలవంతుడు. గదాయుద్ధంలో నేర్పరి. సుయోధనుని ఓడించడం నా వల్ల కాదని నాకు తెలుసు. అందుకని అలా చెయ్యవలసి వచ్చింది. అయినా అమ్మా! నీకుమారుడు ధర్మరాజుకు చేసిన అవమానము ధర్మ బద్ధమా! ఏకవస్త్రగా ఉన్న ద్రౌపదిని సభకు ఈడ్చించి వలువలు ఊడదీయడం ధర్మమా! తల్లితో సమానమైన వదిన గారికి తన తొడలు చూపించడం, కూర్చోమనడం ధర్మమా! ఆ సయమంలో కోపం దుశ్శాసనుని రక్తం తాగావు. ఇది ధర్మమా!" అని అడిగింది గాంధారి. "అమ్మా! నేను అంతటి క్రూరుడిని కాను. నేను ఎవరి నెత్తురూ తాగలేదు. నేను కురుసభలో ద్రౌపది వలువలు ఊడదీసినప్పుడు ఆవేశంలో కోపంలో ఒళ్లుమరిచిపోయి దుశ్శాసనుని గుండెలు చీల్చి నెత్తురు తాగుతాను అని ప్రతిజ్ఞ చేసాను. ఆ ప్రతిజ్ఞ నెరవేర్చుకోడానికి దుశ్శాసనుని గుండెలు చీల్చి, ఆ నెత్తురు కేవలం నా నోటికి తాకించాను. అంతేకాని రాక్షసుని మాదిరి రక్తం తాగలేదు. అమ్మా! నేనూ మనిషినే. రాక్షసుణ్ణి కాదు. అమ్మా! ఇంకొక విషయం. నేను దుశ్శాసనుని చంపినపుడు కురు వీరులు, తమ తమ సైన్యములతో నన్ను చుట్టుముట్టారు. నేను ఊరుకుంటే వారు నన్ను ముక్కముక్కలుగా నరుకుతారు. అందుకని స్వీయరక్షణ కోసం అలా భీకరాకారం దాల్చి, రక్తం తాగుతున్నట్టు నటించాను కాని నిజంగా రక్తం తాగలేదు అమ్మా. అమ్మా! సాటి మానవుల రక్తం తాగడం మహా పాతకం అని నాకు తెలుసు అమ్మా. అందులోనూ నా తమ్ముడి రక్తం నేను తాగుతానా! నేను అంత వెట్టివాడనా. అంత పాపం చేసేవాడినా నేను. అంత కరుణ లేనివాడనా అమ్మా! నన్ను నమ్ము నేను రక్తం తాగలేదు అమ్మా." అన్నాడు భీమసేనుడు.

అంతటితో ఊరుకోలేదు గాంధారి. "భీమసేనా! నాకు నూరుగురు కొడుకులు. ఈ గుడ్డివాళ్లను కడతేర్చడానికి ఒక్క కుమారుడినైనా మిగల్చకుండా అందరినీ దయా దాక్షిణ్యాలు లేకుండా చంపావే! ఇది నీకు ధర్మమా! నా నూర్గురు కుమారులలో నీకు అపకారం చెయ్యని వాడు ఒక్కడూనీకు కనపడలేదా భీమసేనా! నా కుమారులలో ఒక్కడిని చంపనంత మాత్రాన నీ ప్రతిజ్ఞ నెరవేరదా! నీ అన్న ధర్మరాజు రాజ్యం

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ప్రథమాశ్వాసము

చేయడానికి నా | కుమారుడు అడ్డు వస్తాడని అనుకున్నావా!" అని గాంధారి పక్కకు తిరిగి దు శ్శాసనుని రక్తం తాగావు. ఇది ధర్మమా!" అని అడిగింది గాంధారి.

"అమ్మా! నేను అంతటి క్రూరుడిని కాను. నేను ఎవరి నెత్తురూ తాగలేదు. నేను కురుసభలో ద్రౌపది వలువలు ఊడదీసినప్పుడు ఆవేశంలో కోపంలో ఒళ్లుమరిచిపోయి దుశ్శాసనుని గుండెలు చీల్చి నెత్తురు తాగుతాను అని ప్రతిజ్ఞ చేసాను. ఆ ప్రతిజ్ఞ నెరవేర్చుకోడానికి దుశ్శాసనుని గుండెలు చీల్చి, ఆ నెత్తురు కేవలం నా నోటికి తాకించాను. అంతేకాని రాక్షసుని మాదిరి రక్తం తాగలేదు. అమ్మా! నేనూ మనిషినే. రాక్షసుణ్ణి కాదు. అమ్మా! ఇంకొక విషయం. నేను దుశ్శాసనుని చంపినపుడు కురు వీరులు, తమ తమ సైన్యములతో నన్ను చుట్టుముట్టారు. నేను ఊరుకుంటే వారు నన్ను ముక్కముక్కలుగా నరుకుతారు. అందుకని స్వీయరక్షణ కోసం అలా భీకరాకారం దాల్చి, రక్తం తాగుతున్నట్టు నటించాను కాని నిజంగా రక్తం తాగలేదు అమ్మా. అమ్మా! సాటి మానవుల రక్తం తాగడం మహా పాతకం అని నాకు తెలుసు అమ్మా. అందులోనూ నా తమ్ముడి రక్తం నేను తాగుతానా! నేను అంత వెట్టివాడనా. అంత పాపం చేసేవాడినా నేను. అంత కరుణ లేనివాడనా అమ్మా! నన్ను నమ్ము నేను రక్తం తాగలేదు అమ్మా." అన్నాడు భీమసేనుడు.

అంతటితో ఊరుకోలేదు గాంధారి. "భీమసేనా! నాకు నూరుగురు కొడుకులు. ఈ గుడ్డివాళ్లను కడతేర్చడానికి ఒక్క కుమారుడినైనా మిగల్చకుండా అందరినీ దయా దాక్షిణ్యాలు లేకుండా చంపావే! ఇది నీకు ధర్మమా! నా నూర్గురు కుమారులలో నీకు అపకారం చెయ్యని వాడు ఒక్కడూనీకు కనపడలేదా భీమసేనా! నా కుమారులలో ఒక్కడిని చంపనంత మాత్రాన నీ ప్రతిజ్ఞ నెరవేరదా! నీ అన్న ధర్మరాజు రాజ్యం చేయడానికి నా | కుమారుడు అడ్డు వస్తాడని అనుకున్నావా!" అని గాంధారి పక్కకు తి రిగి "ఎక్కడ? ఆ మహా రాజు ధర్మరాజు ఎక్కడ?" అని అరిచింది. ఆ అరుపుకు గజగజా వణికిపోయాడు ధర్మరాజు. "అమ్మా! ఇక్కడ ఉన్నానమ్మా. నేనేనమ్మా పాండవాగ్రజుడను ధర్మరాజును. నీ నూర్గురు కొడుకులను చంపించిన పాపాత్ముడను. క్రూరచిత్తుడను. అమ్మా! నన్ను క్షమించకు. నీ ఇష్టం వచ్చినట్టు దూషించు. నీ శాపాగ్నిలో దగ్ధం చెయ్యి. అమ్మా! నీ నూర్గురు కొడుకులనే కాదమ్మా! ఈ భూమండలం లోని మహారాజులందరినీ రణభూమికి బలి ఇచ్చిన పాపాత్ముడనమ్మా నేను. నీ ఇష్టం వచ్చిన శిక్ష విధించమ్మా భరిస్తాను. అనుభవిస్తాను. అమ్మా! కొడుకులను, అన్నదమ్ములను, చుట్టాలను పోగొట్టుకున్న నాకు రాజ్యం ఎందుకమ్మా! అసలు ఈ మేనిలో ప్రాణాలు ఎందుకమ్మా! నా లాంటి ద్రోహికి స్వర్గసుఖాలు ' ఎందుకమ్మా?" అని భోరున ఏడ్చాడు ధర్మరాజు. ధర్మరాజు మాటలు విన్న గాంధారికి నోటమాట రాలేదు. ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచింది. కిందికి చూచింది. ఆమె కళ్లు కనపడకుండా కట్టుకున్న బట్ట కిందినుండి ఆమె చూపు ధర్మరాజు కాలి గోళ్లమీద పడింది. ఆ చూపుల తీక్ష తకు ధర్మరాజు కాలి వేలి

అమరనాధ్ అమర్

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ప్రధమాశ్వాసము

గోళ్లు ఎర్రగా అయ్యాయి. అది చూచిన భీమార్జున నకుల సహదేవులు పక్కకు తప్పుకున్నారు. అంతలో శాంతించింది గాంధారి. ధర్మరాజును తల నిమిరి "నాయనలారా! మీ అమ్మ కుంతీదేవిని కలుసుకొని ఆమె దీవెనలుపొందండి." అని పలికంది. హమ్మయ్య అని ఒక నిట్టూర్పు విడిచి పాండవులు తమ తల్లి కుంతీదేవి దగ్గరకు వెళ్లారు. కుంతీ దేవి, అప్పటికి తన కుమారులను చూచి చాలాకాలం అయింది. ఇన్నాళ్ల తరువాత పాండవులను చూస్తుంటే వారు అరణ్య, అజ్ఞాత వాసములలో పడ్డ బాధలు విని అలమటించి పోయింది. తరువాత జరిగిన యుద్ధంలో తన మనుమలు అందరూ చనిపోయారని తెలిసి మరింత దుఃఖించింది. తనకు నమస్కరిస్తున్న పాండవుల తలలు నిమిరి భోరున ఏడ్చింది. "పాండు కుమారాలారా! వచ్చారా! ఇన్నాళ్లకు ఈ అమ్మ మీద దయ కలిగిందా!" అని పాండవుల

శరీరాలు తడుముతూ కుమిలిపోయింది. పక్కనే మూర్తీభవించిన శోకదేవతలా ఉన్న ద్రౌపదిని చూచి "అమ్మా! ఏరమ్మా! నా మనుమల్లు ఏరమ్మా! అభిమన్యుడు ఏడమ్మా! ఎక్కడికి వెళ్లారమ్మా! నన్ను చూడటానికి రారేమమ్మా!" అని పేరు పేరునా పిలిచింది. ఆ మాటలతో ఇంకా దుఃఖం ఎక్కువైన ద్రౌపది మొదలు నరికిన చెట్టులా కూలిపోయింది. కుంతీదేవి కూడా కోడలిని పొదివి పట్టుకొని భోరున ఏడ్చింది. కొంచెం సేపటికి కుంతీదేవి ద్రౌపదిని ఓదార్చి ఆమెను గాంధారి వద్దకు తీసుకొని వెళ్లింది. ద్రౌపది గాంధారి కాళ్ల మీద పడింది. గాంధారి ద్రౌపదిని ఓదారుస్తూ "అమ్మా! ద్రౌపదీ! ఊరుకోమ్మా. పాండవులకు మాత్రం తమ కొడుకులను పోగొట్టుకున్న బాధలేదా! మీ అత్తగారు కుంతీదేవికి తన మనుమలను పోగొట్టుకున్న దుఃఖం లేదా.

అమ్మా ద్రౌపదీ! మనం ఇద్దరం ఒకే రకమైన దుఃఖము అనుభవిస్తున్నామమ్మా! నీకూ నీ కొడుకులు మరణించారు. నాకూ నా కొడుకులు మరణించారు. ఇలా జరుగుతుందని తెలిసే ఆనాడు కురు సభలో విదురుడు ఎంతగానో చెప్పాడు. నేను మాత్రం నా కుమారుల దుశ్చర్యలు ఆపలేకపోయాను. ఫలితం ఇద్దరం అనుభవిస్తున్నాము.

అయినా మన చేతిలో ఏ ముందమ్మా! అంతా విధి విలాసము.కాలమహిమ. ఊరుకో తల్లీ" అంటూ ద్రౌపదిని ఓదార్చింది.

మహాభారతము స్త్రీ పర్వము ప్రధమాశ్వాసము సమాప్తము.

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్.

భవదీయుడు.

(చిన్న.సి. అమరనాథ్)

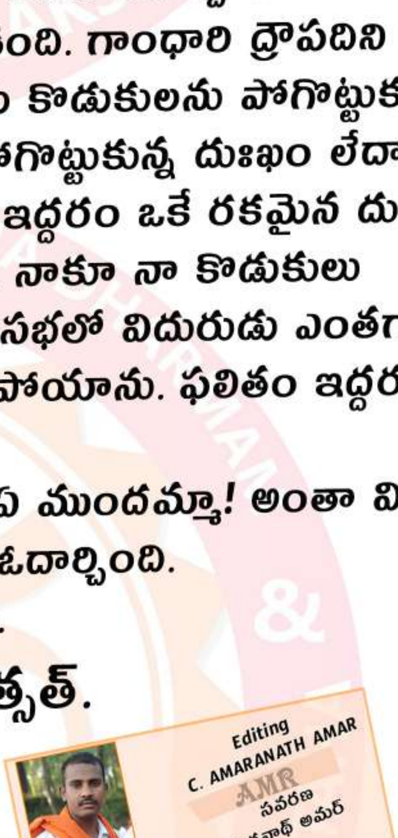

www.sanatanadharm.com
అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

వైశంపాయన మహర్షి జనమేజయునకు చెప్పిన మహా భారత కధను సూతుడు శౌనకాది మహా మునులకు ఈ క్రింది విధంగా వివరించసాగాడు. ఆ ప్రకారంగా ద్రౌపదిని ఓదార్చిన తరువాత గాంధారి యుద్ధ భూమికి బయలు దేరింది. వ్యాసమహాముని కరుణ వలన ఆమె కళ్లకు గంతలు ఉన్నా, యుద్ధ భూమి అంతా సవిస్తరంగా కనిపిస్తూ ఉంది. సుదూరంలో ఉన్న వస్తువులు కూడా దగ్గరగా ఉన్నట్టు కనిపిస్తున్నాయి.
గాంధారి యుద్ధ భూమి అంతా పరికిస్తూ ముందుకునడుస్తూ ఉంది. సుయోధనుని శవం కోసం ఆమె కళ్లు గాలిస్తున్నాయి. ఆమె కళ్లకు విరిగిన రథాలు, ముక్కలైన ధ్వజములు, చచ్చిన ఏనుగుల, గుర్రాల కళేబరాలు, గుట్టలు గుట్టలుగా కనిపిస్తున్నాయి. ఇంక చని పోయిన రథికులు, సారధులు, సైనికుల శవాలు చెల్లాచెదరుగా పడి ఉన్నాయి. తల ఒక చోట ఉంటే మొండెము ఒకచోట ఉంది. ఇది చూచి గాంధారి హృదయం కలత చెందింది. మహా మహా సామ్రాజ్యాలు ఏలిన మహా రాజులు నోళ్లు తెరుచుకొని దిక్కులేకుండా శవాలై పడి ఉన్నారు. వారి శరీరాల నుండి కారిన రక్తం కాలువలైపారుతూ ఉంది. వారు ధరించిన కత్తులు,

గదలు, విల్లు, అమ్ములు గుట్టలుగా గుట్టలుగా పడి ఉన్నాయి.

కొంత మందికి శరీర భాగాలు గుర్తు పట్టడానికి కూడా వీలు లేకుండా పడి ఉన్నాయి. వాటి కోసం రాబందులు, గద్దలు అక్కడక్కడా ఎగురుతూ దొరికిన శవాలను దొరికినట్టు పీక్కుతింటున్నాయి. తోడేళ్లు యుద్ధ భూమి అంతటా స్వైర విహారం చేస్తూ శవాలను చీల్చి, కండలు ఊడపెరికి తింటున్నాయి. ఇదంతా చూసిన గాంధారికి హృదయం బాధతో విల విల లాడిపోయింది. తన కొడుకు మూర్ఖత్వం ఇంతటి మారణ హోమానికి దారితీసిందని గాంధారి మనసు ఎంతో బాధ పడింది. వ్యాసుడు ధృతరాష్ట్రునితో యుద్ధభూమిలో ఉన్న శవాలన్నింటికీ సామూహిక దహన కాండ జరిపించమని చెప్పి వెళ్లిపోయాడు. పాండవులు, శ్రీ కృష్ణుడు ధృతరాష్ట్రుని నడిపించుకుంటూ యుద్ధ భూమికి వచ్చారు. గాంధారి కోడళ్లు అందరూ తమ తమ భర్తల శరీరాలను వెతుక్కుంటూ యుద్ధభూమి అంత కలయ తిరుగుతున్నారు. వారితో పాటు ఇతర కౌరవ స్త్రీలు, హస్తినాపుర స్త్రీలు కూడా తమ తమ భర్త కళేబరాల కోసం వెతుకుతున్నారు. అందరూ బిగ్గరగా ఏడుస్తూ తమ తమ భర్తలను, కుమారులను పిలుస్తూ తూలుతూ నడుస్తున్నారు. ఇంకొంత మంది తమ తమ కొడుకులు, తమ్ముళ్లు, అన్నలు, మనుమళ్లు, స్నేహితులు శవాలుగా పడి ఉండగా చూచి తట్టుకోలేక హాహాకారాలు చేస్తూ మూర్ఛపోయారు. మరి కొంత మంది చని పోయిన వారిని పిలుస్తూ వారి గురించి మాట్లాడుకుంటూ తలలు బాదుకుంటున్నారు.

ఇదంతా చూచింది గాంధారి. ఆమె మనసు

కకావికలయింది. దూరంగా నిలబడి ఉన్న కృష్ణుని దగ్గరకు పిలిచింది. "కృష్ణా! చూడవయ్యా! ధృతరా ష్ట్ర మహారాజు కోడళ్లను చూడు! కన్నీరు మున్నీరుగా ఎలా విలపిస్తున్నారో చూడు! వారి వారి భర్తల శరీరాలను ఎలా వెతుక్కుంటున్నారో చూడు. ఒకరి భర్తల శరీరాలను

అమరనాధ అమర్

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

మరొకరు కనుగొని ఏడుస్తూ వారి వారి భార్యలను ఎలా పిలుస్తున్నారో చూడవయ్యా! చూచి నా కుమారుల మీద కసి ద్వేషం పెంచుకున్నవారి కళ్లు ఈ దృశ్యాలు చల్ల బడ్డాయా కృష్ణా! వీరంతా ఏం పాపం చేసారని వీరికి ఈ శిక్ష వేసారయ్యా మీరు! అలా చూడవయ్యా! అడుగో భీష్ముడు, ద్రోణుడు, కర్ణుడు, శల్యుడు, ద్రుపదుడు వీరంతా చని పోయినా వారి మొహాల్లో కళా కాంతీ తగ్గలేదు. వాళ్లంతా ఎలా వెలిగిపోతున్నారో చూడవయ్యా! అత్యంత రాజభోగాలు అనుభవించిన ఆ మహాను భావులు దిక్కు లేకుండా ఎలా పడి ఉన్నారో చూడవయ్యా!

పొద్దుటే వందిమాగధుల కైవారములతో గాని నిద్ర లేవని ఆ మహా మహులు ఇప్పుడు నక్కల ఊళలు చెవులారా వింటు న్నారయ్యా. హంస తూలికా తల్పముల మీదగాని మెత్తని పట్టుపరుపుల మీద గాని శయనించని మహారాజులు, వివిధ దేశాధీశులు కటిక నేలమీద పడి దొర్లుతున్నారయ్యా. చందన, సుగంధ లేపనములతో విరాజిల్లు రాజోత్తములు రక్తములో అంటిన మట్టిలో పడి దొర్లుతున్నారయ్యా. కృష్ణా! ఇవన్నీ చూచి ఎలా భరిస్తున్నావయ్యా ....కృష్ణా! ఇదంతా నువ్వు సాధించిన ఘన కార్యము కాదా!.... శ్రీ కృష్ణా! అదుగో అటు చూడవయ్యా! కొంత మంది కౌరవ స్త్రీలకు తమ తమ భర్తల తలలు కనిపించడం లేదయ్యా! వాటి కోసం విలపిస్తూ వెతుకుతున్నారయ్యా! మరి కొందరు తలకాయలు చేతి లో పట్టుకొని మొండెముల కోసం వెతుకుతూ అవి కనపడక ఏడుస్తున్నారయ్యా! మరి కొందరు తమ తమ భర్తల శవాలు ముక్కలై పోగా వాటిని అన్నింటినీ ఒక చోట చేర్చి పోల్చుకొని విలపిస్తున్నారయ్యా! కొన్ని దేహాలను నక్కలు, తోడేళ్లు తిని వేయడంతో వారి దేహాలు కాన క అల్లల్లాడిపోతున్నారయ్యా! ఇలాంటి దురవస్థలను చూడ్డానికి నేను ఏ జన్మలో ఏం పాపం చేసానో కృ ష్ణా! నా కొడుకులను, నా కోడళ్లను, తమ్ముళ్లను బంధువులను ఇలాంటి దుస్థితిలో చూస్తున్నాను." కాని కృష్ణుడు ఒక్క మాట కూడా మాట్లాడలేదు. మౌనంగా గాంధారి వెంట నడుస్తున్నాడు. ఇంతలో దూరంగా సుయోధనుని శవం గాంధారికి కనిపించింది. దిక్కులేకుండా పడి ఉన్న అభిమానధనుడైన తన కుమారుని శవం చూచి గాంధారి కుప్పకూలిపోయింది. తన కుమారుని శవం మీద పడి బిగ్గరగా ఏడుస్తూ ఉంది.

"నాయనా సుయోధనా! ఏంటయ్యా ఇది! నీ శరీరం దుమ్ముధూళిలో పొరలడం ఏమిటయ్యా! నేనయ్యా ..... నీ తల్లి గాంధారిని. నన్ను చూచికూడా లేచి నిలబడవా నాయనా! కృష్ణా! చూడవయ్యా నా కుమారుని చూడు. వీడు యుద్ధమునకు వెళుతూ నా ఆశీర్వాదము కొరకు వచ్చాడయ్యా! నాకు పాదాభి వందనం చేసాడయ్యా! అప్పుడు నేను ఏమని ఆశీర్వాదించానో తెలుసా! ధర్మం జయిస్తుందని ఆశీర్వదించానయ్యా. అలా ఎందుకు ఆశీర్వదించానో తెలుసా కృ ష్ణా! నాడు నిండు సభలో జూదప్రక్రియ తరువాత పాండవులకు జరిగిన అవమానము, ద్రౌపదికి జరిగిన ఘోరావమానము కళ్లారా చూచిన వారు ఏమని భయపడ్డారో తెలుసా."ఎన్నటికన్నా ధర్మం జయిస్తుంది. కౌరవులకు నాశనం తప్పదు." అని అనుకున్నారు. నా బుద్ధికి కూడా అలాగే తోచింది. అందుకనే ఆ మాదిరి

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

దీవించాను. నా కుమారుడని నేను వాడిని ఉపేక్షించలేదు. కృష్ణా! వాడితో ఇంకా ఏమన్నానో తెలుసా! .....కుమారా! యుద్ధంలో వెనుదిరి గి పారి పోవడం కంటే యుద్ధంలో పోరాడి వీరమరణం పొందడం మేలు. అప్పుడు వీరస్వర్గం లభిస్తుంది. కాబట్టి వస్తే విజయ లక్ష్మితో తిరిగి రా లేకపోతే వీరస్వర్గము అలంకరించి స్వర్గసుఖాలు అనుభవించు...... అని పలికానయ్యా. నాకుమారుడు రెండవ మాట నిజం చేసాడు. ఇప్పుడు వాడి గురించి ఏడుస్తున్నాను అంటే కడుపు తీపి తప్ప వేరుకాదు. వాడి వీరమరణానికి నేను చింతించడం లేదు. శత్రువుతో వీరోచితంగా పోరాడి వీర మరణం పొందిన నా కుమారుని గురించి నేను ఎందుకు దుఃఖిస్తానయ్యా! ఈ ముదిమి వయసులో నాకూ నా భర్తకూ కొడుకుల ఆసరా లేకుండా పోయిందే అన్న బాధ మనసును కలచి వేస్తోంది కృ ష్ణా! నా కుమారుడు అష్టైశ్వర్య సంపన్నుడు. అభిమాన ధనుడు. అలాంటి వాడికి ఇలాంటి దుర్మరణం సంప్రాప్తించిందే అని బాధగా ఉందయ్యా! ఏం చేస్తాం. విధి వ్రాత. విదురుడు నాభర్తకు, నా కుమారునికి ఎన్నో నీతులు చెప్పాడు. కాని వారు మదించిన గర్వంతో ఆయన మాటలు వినలేదు. విదురుని మాట ఒక్కటి విన్నా ఈ వినాశనం, దుర్మరణాలు తప్పేవి కదా కృష్ణా! పదకొండు అక్షౌహిణీల సైన్యం వెంట ఉన్న నా కుమారుడు చివరకు ఒంటరి చావు చచ్చాడు. నాడు నా భర్త, నా కుమారుడు ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యంగా పరిపాలించిన ఈ కురు సామ్రాజ్యము పరుల హస్తగతమవడం చూచే దౌర్భాగ్యం నాకు పట్టిందయ్యా! పోయిన కొడుకులు ఎటూ పోయారు. కాని బతికి ఉన్న నా కోడళ్ల దుఃఖం చూడలేకపోతున్నాను. వాళ్లు ఏం పాపం చేసారయ్యా ఇంతటి మనో వేదన పొందడానికి. వారికి ఈ రాజకీయాలు ఏమీ తెలియవు. యుద్ధం ఎందుకు వచ్చిందో వారికి తెలియదు. కాని ఆ యుద్ధం వల్ల కలిగిన దుష్పరిణామాలను మాత్రం వారు అనుభవిస్తున్నారు. అలా చూడవయ్యా నా పెద్ద కోడలు భానుమతిని చూడు. భర్త ముఖం చూస్తూ ఎలా తలబాదుకుంటూ ఏడుస్తూ ఉందో. కడుపున బుట్టిన కుమారుని మొహం చూస్తూ గుండెలు పగిలేలా రోదిస్తూ ఉందయ్యా! ఆమె కన్నీటికి నా కుమారుడు, ఆమె కుమారుడు శవాలు తడిసిపోతున్నాయయ్యా! అలా చూడవయ్యా! కురులు విరబోసుకొని పిచ్చి వాళ్లలా తిరుగుతూ రోదిస్తున్న నా కోడళ్లను చూడవయ్యా! ఏం పాపం చేసారని వాళ్లకు ఈ చిత్తక్షోభ! నా కుమారుడు సుయోధనుని సరసన విరాజిల్లిన నా కోడలుభానుమతి మొహం నేను ఎలా చూడగలనయ్యా! నా కొడుకులకేం. చచ్చిస్వర్గాన ఉన్నారు. బతికి ఉన్న వాళ్ల భార్యలే గుండెలు అవిసేలా రోదిస్తున్నారు. వీళ్ల దుఃఖానికి అంతే లేదా కృష్ణా! అలా చూడవయ్యా! నా నూరుగురు కొడుకులు భీమసేనుని చేతిలో నేల కూలారయ్యా! నా కోడళ్లందరూ వారి వారి భర్తల శవాల దగ్గర ఎలా రోదిస్తున్నారో చూడవయ్యా! ఎప్పుడూ చందన చర్చితలై, పాలరాతి భవనాలలో తిరిగే నా కోడళ్లు కటిక నేల మీద పొర్లాడుతూ చనిపోయిన వారి వారి భర్తల కోసం అల్లాడు తున్నారయ్యా! అయ్యో కృష్ణా! వాళ్లు ఇంకా చిన్న వాళ్లయ్యా! ఏ ముద్దూ ముచ్చటా తీరలేదయ్యా! అలాంటి వారికి ఏ దుర్గతి పట్టిందో చూడవయ్యా! కృష్ణా! ఇదంతా నేను నా భర్తా చేసిన

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

మహా పాప ఫలం గాక పోతే నా నూరు గురూ కొడుకులనూ ఆ ధర్మరాజు నాశనం చేస్తాడా! " అంటూ గాంధారి పరి పరి విధములుగా విలపిస్తూ ఉంది.

ఆమె పక్కన ఉన్న కృష్ణుడు బదులుచెప్పడం లేదు. లోపల ఉన్న బాధ, దుఃఖం బహిర్గతం అయితే గాని మనసు కుదుటపడదు అని అనుకున్నాడు. ఇంతలో గాంధారికి దుశ్శాసనుని శవం కనిపించింది. గాంధారి మహోద్వేగంతో కృష్ణుని చూచి " కృష్ణా! కృష్ణా! వీడేనయ్యా నా కుమారుడు దుశ్శాసనుడు. మహా భుజబల సంపన్నుడు. భీమసేనుని గదాఘాతములకు బలియై దిక్కు లేకుండా నేల మీద పడి ఉన్నాడు. భీముడు వీడి గుండెలు చీల్చి రక్తం పూర్తిగా తాగిన తరువాత నిర్జీవుడై పడి ఉన్నాడయ్యా! వీడేనయ్యా నా కోడలు ద్రౌపదిని నిండు కొలువుకు ఈడ్చుకొని వచ్చాడయ్యా! భీముని గుండెలు మండేట్టు ద్రౌపది ఏడుస్తుంటే, తన అన్న సుయోధనునికి, అంగరాజు కర్ణునికి ప్రీతి గొలిపేట్టు ఆమె వలువలు ఊడదీసి అవమానించాడయ్యా! ఆ పాపం ఊరికే పోతుందా! అనుభవించాడు. దిక్కులేని చావు చచ్చాడు. ఈ విషయం విని నేను సుయోధనునితో ఏమన్నానో తెలుసా కృష్ణా!

"కుమారా! ఈ ద్రౌపది తన అన్న కృష్ణుని సంరక్షణలో ఉన్న సంగతి మీకు తెలుసా! ఆమెను ఇంత నీచంగా అవమానించడం మంచిదికాదు. దీని పర్యవసానం మీకు తెలిసే మీరు ఈ పనికి ఒకగట్టారా! భీముని బలపరాక్రమాలు తెలిసే అతనిని అతని భార్యను మీరు అవమానిస్తున్నారా! తక్షణమే ఆమెను విడిచిపెట్టండి. కౌరవ కులకాంత అయిన ద్రౌపదిని గౌరవించండి. నా తమ్ముడు ఉన్నా. శకుని. వాడు ఒక దౌర్భాగ్యుడు. క్రూరాత్ముడు. అత్యంత నీచుడు. వాడిమాటవినకు. వాడి స్నేహం వదిలి పెట్టు. కౌరవ వంశాన్ని రక్షించు" అని ఎన్నోవిధాలుగా నా కొడుకులకు నచ్చ చెప్పానయ్యా. కాని నా మాటలు ఎవరూ వినలేదయ్యా! ఇదిగో ఇలా చచ్చారయ్యా! విధి రాతను ఎవరు తప్పించగలరు కృ కృష్ణా! ఆ భీముడు ఆనాడు కౌరవ సభలో నాకొడుకులు ఎన్ని మాటలన్నా, ఎంత అవమాన పరిచినా సహించాడు, భరించాడు. సమయం కోసం పగబట్టిన తాచుపాములా కాచుకొని ఉన్నాడు. యుద్ధంలో నా కొడుకుల నందరినీ తన గదతో మోది చంపాడు. పగ తీర్చుకోడం న్యాయమే కృష్ణా! కాని ఈ మాదిరి దుశ్శాసనుడి గుండెలు చీల్చి రక్తం తాగడం సమంజసమా! మహా వీరుడైన భీమసేనుడు ఇటువంటి నీచమైన పని చేయవచ్చునా కృష్ణా! దీని వల్ల భీమునికి ఏమన్నా మంచి పేరు వస్తుందా! అతని కీర్తి పెరుగుతుందా! చూడవయ్యా! నా కొడుకు దుశ్శాసనుడిని చూడవయ్యా! కాళ్లు, చేతులు, మొహం ఎక్కడి వక్కడ చెల్లాచెదరుగా పడి ఉన్నావయ్యా! సింహం తన గోళ్లతో చీల్చినట్టు దుశ్శాసనుడి గుండెలు ఎంత భయంకరంగా చీల్చాడో చూడ వయ్యా .... కని పెంచి పెద్దచేసిన కొడుకును ఈ స్థితిలో చూచిన ఏ తల్లి మనసు దుఃఖంతో కుమిలిపోకుండా ఉంటుందయ్యా! అయ్యో! వికర్ణుడు. ఇక్కడే ఉన్నాడయ్యా! ఆ ఏనుగుల కళేబరాల మధ్య పడి ఉన్నాడయ్యా! వికర్ణుడి భార్య, నా కోడలు భర్త పక్కన కూర్చుని ఎలా హృ దయ విదారకంగా ఏడుస్తూ ఉందో చూడవయ్యా! గద్దలు, రాబందులూ

అమరనాథ అమర

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

మహా పాప ఫలం గాక పోతే నా నూరు గురూ కొడుకులనూ ఆ ధర్మరాజు నాశనం చేస్తాడా! " అంటూ గాంధారి పరి పరి విధములుగా విలపిస్తూ ఉంది.

ఆమె పక్కన ఉన్న కృష్ణుడు బదులుచెప్పడం లేదు. లోపల ఉన్న బాధ, దుఃఖం బహిర్గతం అయితే గాని మనసు కుదుటపడదు అని అనుకున్నాడు. ఇంతలో గాంధారికి దుశ్శాసనుని శవం కనిపించింది. గాంధారి మహోద్వేగంతో కృష్ణుని చూచి " కృష్ణా! కృష్ణా! వీడేనయ్యా నా కుమారుడు దుశ్శాసనుడు. మహా భుజబల సంపన్నుడు. భీమసేనుని గదాఘాతములకు బలియై దిక్కు లేకుండా నేల మీద పడి ఉన్నాడు. భీముడు వీడి గుండెలు చీల్చి రక్తం పూర్తిగా తాగిన తరువాత నిర్జీవుడై పడి ఉన్నాడయ్యా! వీడేనయ్యా నా కోడలు ద్రౌపదిని నిండు కొలువుకు ఈడ్చుకొని వచ్చాడయ్యా! భీముని గుండెలు మండేట్టు ద్రౌపది ఏడుస్తుంటే, తన అన్న సుయోధనునికి, అంగరాజు కర్ణునికి ప్రీతి గొలిపేట్టు ఆమె వలువలు ఊడదీసి అవమానించాడయ్యా! ఆ పాపం ఊరికే పోతుందా! అనుభవించాడు. దిక్కులేని చావు చచ్చాడు. ఈ విషయం విని నేను సుయోధనునితో ఏమన్నానో తెలుసా కృష్ణా!

"కుమారా! ఈ ద్రౌపది తన అన్న కృష్ణుని సంరక్షణలో ఉన్న సంగతి మీకు తెలుసా! ఆమెను ఇంత నీచంగా అవమానించడం మంచిదికాదు. దీని పర్యవసానం మీకు తెలిసే మీరు ఈ పనికి ఒకగట్టారా! భీముని బలపరాక్రమాలు తెలిసే అతనిని అతని భార్యను మీరు అవమానిస్తున్నారా! తక్షణమే ఆమెను విడిచిపెట్టండి. కౌరవ కులకాంత అయిన ద్రౌపదిని గౌరవించండి. నా తమ్ముడు ఉన్నా. శకుని. వాడు ఒక దౌర్భాగ్యుడు. క్రూరాత్ముడు. అత్యంత నీచుడు. వాడిమాటవినకు. వాడి స్నేహం వదిలి పెట్టు. కౌరవ వంశాన్ని రక్షించు" అని ఎన్నోవిధాలుగా నా కొడుకులకు నచ్చ చెప్పానయ్యా. కాని నా మాటలు ఎవరూ వినలేదయ్యా! ఇదిగో ఇలా చచ్చారయ్యా! విధి రాతను ఎవరు తప్పించగలరు కృ కృష్ణా! ఆ భీముడు ఆనాడు కౌరవ సభలో నాకొడుకులు ఎన్ని మాటలన్నా, ఎంత అవమాన పరిచినా సహించాడు, భరించాడు. సమయం కోసం పగబట్టిన తాచుపాములా కాచుకొని ఉన్నాడు. యుద్ధంలో నా కొడుకుల నందరినీ తన గదతో మోది చంపాడు. పగ తీర్చుకోడం న్యాయమే కృష్ణా! కాని ఈ మాదిరి దుశ్శాసనుడి గుండెలు చీల్చి రక్తం తాగడం సమంజసమా! మహా వీరుడైన భీమసేనుడు ఇటువంటి నీచమైన పని చేయవచ్చునా కృష్ణా! దీని వల్ల భీమునికి ఏమన్నా మంచి పేరు వస్తుందా! అతని కీర్తి పెరుగుతుందా! చూడవయ్యా! నా కొడుకు దుశ్శాసనుడిని చూడవయ్యా! కాళ్లు, చేతులు, మొహం ఎక్కడి వక్కడ చెల్లాచెదరుగా పడి ఉన్నావయ్యా! సింహం తన గోళ్లతో చీల్చినట్టు దుశ్శాసనుడి గుండెలు ఎంత భయంకరంగా చీల్చాడో చూడ వయ్యా .... కని పెంచి పెద్దచేసిన కొడుకును ఈ స్థితిలో చూచిన ఏ తల్లి మనసు దుఃఖంతో కుమిలిపోకుండా ఉంటుందయ్యా! అయ్యో! వికర్ణుడు. ఇక్కడే ఉన్నాడయ్యా! ఆ ఏనుగుల కళేబరాల మధ్య పడి ఉన్నాడయ్యా! వికర్ణుడి భార్య, నా కోడలు భర్త పక్కన కూర్చుని ఎలా హృ దయ విదారకంగా ఏడుస్తూ ఉందో చూడవయ్యా! గద్దలు, రాబందులూ

అమరనాథ అమర

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

వికర్ణుడి శరీరం పొడుచుకు తినడానికి మీద వాలుతుంటే వాటిని అదిలిస్తూ భర్త శరీరం మీద పడి ఏడుస్తూ ఉందయ్యా .

కృష్ణా! ఇలాంటి పరిస్థితుల లో కొడుకులను కోడళ్లను చూచే తల్లులుంటారా చెప్పవయ్యా! నేనున్నానయ్యా! నేనెంత దౌర్భాగ్యురాలినో కదా! ఎలాంటి వీరుడినైనా యుద్ధములో అవలీలగా ఎదుర్కొనేవాడు, దుర్ముఖుడు. అలాంటివాడిని తన గదతో మోది చంపాడయ్యా ఆ భీముడు. నా కొడుకు శూరసేనుడిని చూడవయ్యా. వాడి శవం చుట్టు చేరి అతని భార్య లు ఎలా రోదిస్తున్నారో. కాకులు గద్దలు పొడుచుకొని తిని వాడి శరీరం గుర్తుపట్టడానికి వీలులేకుండా పోయిందయ్యా కృ ష్ణా! నా కొడుకు వివింశతి ని చూడు కృష్ణా! వీడికి సంగీతం అంటే ఎంతో ప్రాణం. ఎల్లప్పుడూ తన చుట్టు సంగీత విద్యావిశారదులైన అప్సరసల్లాంటి స్త్రీలతో సేవలందుకుంటూ, వారి గానామృతంలో తేలియాడేవాడు ఇప్పుడు నక్కల ఊళలను తనివిదీరా వింటు న్నాడయ్యా.' అని పరి పరి విధాలా తన కుమారుల మృత కళేబరములను చూచి విలపిస్తూ ఉన్న గాంధారికి అభిమన్యుని మృత కళేబరము కనిపించింది.

ఒక్కసారి ఆమె మనసు బాధతో ఆక్రోశించింది. "కృష్ణా! వాడేనయ్యా అభిమన్యుడు. శత్రు దుర్భేధ్యమైన పద్మవ్యూహమును ఛేధించి అరి వీరభయంకరుడైన సుయోధనునిని ఎదిరించిన మహావీరుడు అభిమన్యుడు. చివరకు ద్రోణ, కర్ణ, అశ్వత్థామ, శల్య, కృపాది యోధానుయోధులందరూ అతనిని ఒక్కసారిగా చుట్టుముట్టి కడతేర్చారయ్యా! ఆ సుభద్రాపుత్రుడిని చూడవయ్యా! అచ్చం నిద్రపోతున్నట్టే ఉందయ్యా వాడి మొహం. అతని మొహంలో చావు కళ ఇసుమంతైనా లేదు కృష్ణా! అందుకే కాబోలు ఆ ఉత్తర తన భర్త గుండెల మీద తల పెట్టి రోదిస్తూ తన మొహాన్ని అభిమన్యుని మొహం మీద పెట్టి నిద్రలేవమని ప్రార్థిస్తూ ఉందయ్యా!

అభిమన్యుని అల్లంత దూరంలో చూడగానే పారిపోయే ఆ సుకుమారి ఇప్పుడు పదిమంది ముందు అభిమన్యుని శరీరమును కాగలించుకొని నెత్తినోరూ బాదుకుంటూ రోదిస్తూ ఉందయ్యా కృష్ణా! ఉత్తర ఏమని ఏడుస్తూ ఉందో వినవయ్యా!

'ఓ అభిమన్యకుమారా! మీ అమ్మ సుభద్ర, మీ తండ్రి అర్జునుడు మీ కోసం ఎదురు చూస్తున్నారయ్యా! వారిని వదిలి ఎక్కడకు వెళ్లావు! నీ మేనమామ కృ ష్ణుడు వచ్చాడు లేవయ్యా! నేను ఇన్ని విధాలుగా ప్రార్థిస్తున్నా ఒక్క మాటకూడా మాట్లాడవేమి ఆర్యపుత్రా! అయ్యో దైవమా! గురువుగారు ద్రోణుడు, కృ పాచార్యుడు, అంగరాజు కర్ణుడు, గురు పుత్రుడు అశ్వత్థామ వీరంతా న్యాయం, ధర్మం తెలిసిన ధర్మాత్ములు అని అంటారే! అటాంటి వారు ఒంటరి వాడైన నిన్ను చుట్టుముట్టి ఎలా తుదముట్టించారయ్యా! వారిది ఒక మగతనమేనా! ఇంతటి నీచ కార్యమునకు పాల్పడుటకు వారికి మనసెలా ఒప్పిందో! తాను చెంత లేకుండా చూసి ఆ దుర్మార్గులు అందరూచుట్టు ముట్టి అభిమన్యుని తుదముట్టించారు. అని తెలిసి అర్జునుడు ఎంత బాధ పడ్డాడో కదా! నాధా! శత్రురాజులను జయించి రాజ్యలక్ష్మిని కైవసం చేసుకున్న ఆనందం నీ మరణంతో ఆవిరి అయిపోయింది కదా!

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

ఇప్పుడు ఈ రాజ్యము లభించి లాభం ఏముంది చెప్పు నాథా! నన్ను విడిచి స్వర్గలోకానికి వెళ్లి అక్కడ ఉన్న అప్సరసాంగనలతో సుఖించడానికి నీకు మనసెలా ఒప్పిందయ్యా" అంటూ రోదిస్తున్న ఆ ఉత్తరను చూడు కృష్ణా. ఈ వయసులో ఆమెకు భర్తృవియోగం సమంజసమా!

ఉత్తర తండ్రి విరాటుడు మహా వీరుడు. ఆయన దగ్గర చేరి ఆయన భార్య సుధేష్ణ ఎలా రోదిస్తూ ఉందో చూడవయ్యా! ఆ పక్కన ఆమె కుమారుడు ఉత్తరుడు చచ్చి పడి ఉన్నాడు. మరణించిన భర్త కోసం దుఃఖిస్తుందా.... లేక చచ్చిన కొడుకు కోసం రోదిస్తుందా! ఆ అభాగ్యురాలు సుధేష్ణ ఎంతటి దురదృష్టవంతురాలో కదా! కృష్ణా! కృష్ణా! అదుగో చూడు. కర్ణుని కళేబరము వద్ద అతని భార్యలు చుట్టుముట్టి ఎలా దుఃఖిస్తున్నారో! ఈ కర్ణుని నమ్ముకునేకదా నా కుమారుడు ఈ ఘోర యుద్ధమునకు శ్రీకారం చుట్టాడు. తుదకు దుర్మరణం పొందాడు. అటు చూడవయ్యా! కర్ణుని ధర్మపత్ని, వృషసేనుడి తల్లి, అటు భర్త మరణానికీ ఇటు కొడుకు మరణానికీ ఎలా విలపిస్తూ ఉందో చూడవయ్యా. ఆమె మాటలు వినవయ్యా.

"నాథా! పరశురాముని శాపము, బ్రాహ్మణుని శాపము, అర్జునుని బాణములు నిన్ను బలిగొన్నాయా నాథా!" అంటూ విలపిస్తూ ఉందయ్యా! అదుగో! మహావీరుడు బాహ్లికుడు. చచ్చి నట్టు లేడయ్యా. గాఢనిద్రలో ఉన్నట్టు ఉన్నాడు కదూ! కృష్ణా..... కృష్ణా! అటు చూడు.నా అల్లుడు, దుస్సల భర్త..... సైంధవుడు అర్జునుడు చేసిన ప్రతినకు బలైపోయాడు. నాడు అరణ్యములో ద్రౌపదిని చూచి కామించిన నాడే వాడు సగం చచ్చాడయ్యా! నా కూతురు మొహం చూచి పాండవులు వాడిని వదిలిపెట్టారు. కాని ఈ నాడు అదే పాండవులు సైంధవుడు తమ చెల్లెలు భర్త అనే కనికరం లేకుండా చంపారయ్యా! పాపం దుస్సల భర్త శిరస్సు కోసం ఎలా వెదుకుతూ ఉందో చూడవయ్యా! ఇలాంటి పరిస్థితులలో కూతురును చూడ్డం కన్నా దురదృష్టం ఏ తల్లికి ఉంటుందిచెప్పు!

కృష్ణా! నీకు తెలుసో లేదో! అర్జునుడు ఆరోజు సూర్యాస్తమయం లోగా సైంధవుని చంపుతాను అని చేసిన ప్రతిజ్ఞ గురించి తెలిసిన దుస్సల ఆ రాత్రి భర్తకు ఎంతగానో చెప్పిందయ్యా!

"నాథా! అర్జునుని ప్రతినకు ముల్లోకాలలోనూ తిరుగు లేదు. నా మాటవిని ధర్మరాజును శరణు వేడు. అతను నిన్ను తప్పక కాపాడుతాడు" అని ఎన్నోవిధాలుగా చెప్పిందయ్యా కాని సైంధవుడు వినలేదు. ఇలా దుర్మరణం పాలయ్యాడు. "ఏ శుభకార్యానికి కూడా వెళ్లకుండా నీ చెల్లిని విధవరాలిని చేసారా" అంటూ పాండవులను నా కూతురు దుస్సల ఎలా నిందిస్తూ ఉందో వినవయ్యా!

అయినా కృష్ణా! సైంధవుడు చేసిన తప్పు ఏమిటి! యుద్ధ ధర్మము ప్రకారము భీమ,నకుల సహదేవులను అభిమన్యునికి సాయంగా వెళ్లకుండా ఆపాడు. అయినా బాలుడైన అభిమన్యుడు మహావీరులైన ద్రోణ, కర్ణ, అశ్వత్థామలను ఎదుర్కోడం తప్పుకదా! అభిమన్యుని దుస్సాహసమే అతని మృతికి కారణం అయింది. అయినా చంపిన వారిని వదిలి, అడ్డగించిన సైంధవుని

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

చంపుతానని ప్రతిజ్ఞ చెయ్యడం ధర్మమో అధర్మమో ఆ అర్జునునికే తెలియాలి!

కృష్ణా! మహావీరుడైన శల్యుడు. ధర్మనిరతిలో ధర్మజునితో సమానుడు. అలాంటివాడు, దుర్యోధన పక్షం వహించి, కర్ణుని కి సారధ్యం చేస్తూ అతనిని సూటి పోటీ మాటలతో బాధించాడు. అలాంటి శల్యుని చుట్టు అతని భార్యలు, బంధువులు ఎలా ఏడుస్తున్నారో చూడవయ్యా!

కృష్ణా! ఇతడు భగదత్తుడు. ఇతనిని చూచావా! మహేంద్రుడిని కూడా గెలువ సమర్ధుడు. అర్జునుని మీది ప్రేమతో ఇతనిని దారుణంగా చంపించింది నువ్వే కదా కృష్ణా!

అడుగో! భీష్ముడు. శర తల్పము మీద ఎలా పడుకొని ఉన్నాడో చూడు. కోరి కోరి తన మృత్యువును కొని తెచ్చుకున్నాడు. లేకపోతే మహావీరుడైన భీష్ముని గెలవడం మానవ మాత్రులకు సాధ్యమా కృష్ణా! అతనికి నిజమైన శిష్యుడు అర్జునుడే కదా! అతనిని శరతల్పము ను ఏర్పరిచి పాతాళ గంగతో అతని దాహార్తిని తీర్చిన వీరుడు అర్జునుడు. సూర్యుడే భూమిమీద కు దిగి వచ్చి, శరతల్పము మీద పడుకొని విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నట్టు ఉంది కదూ! అలాంటి భీష్ముడు స్వర్గస్థుడైన తరువాత కురుకుమారులకు ధర్మసూక్ష్మములను వివరిస్తూ దిశానిర్దేశము ఎవరు చేస్తారు. కృష్ణా! ఇంద్రుడితో సమానమైన పరాక్రమ వంతుడు ద్రోణుడు, వేదవేదాంగ సారంగతుడు, ధనుర్వేదమును ఆపోశన పట్టిన వాడు. ఎందరో కురుకుమారులకు విద్య నేర్పినవాడు. నేడు దిక్కులేకుండా పడి ఉన్నాడు. విధి ఎంత క్రూరమైనది కృష్ణా! ద్రోణాచార్యులను నమ్ముకునే కదా నా కుమారుడు పాండవులతో యుద్ధం ప్రకటించాడు. కాని ఆయన తలను ద్రుపద పుత్రుడు, ధృష్టద్యుమ్నుడు దారుణంగా నరికాడు. ఇది సంభవమంటావా కృష్ణా!

ద్రోణుడి భార్య భర్త శవం దగ్గర కూర్చుని ఎలా రోదిస్తూ ఉందో చూచావా! ద్రోణుడి శిష్యులు అతనిని దహనం చెయ్యడానికి కట్టెలు దొరక్క అక్కడ ఉన్న అమ్ములు, ధనుస్సులు పోగుచేసి చితి పేరుస్తున్నారు. కృపి మొదలగు వారు ద్రోణుని చితికి అపసవ్యముగా ప్రదక్షిణ మాచరించి స్నానము చేయుటకు వెళుతున్నారయ్యా! కృష్ణా! సాత్యకి అమానుషంగా తల నరికిన సోమదత్తుని కుమారుడు భూరిశ్రవసుని చూడు. అతని శరీరమును గ్రద్దలు, నక్కలు ఎలా పీక్కు తింటున్నాయో. ఆ భూరిశ్రవసుని తల్లి, కుమారులు, భార్య అతని పక్కన కూర్చుని ఎలా రోదిస్తున్నారో చూడు కృష్ణా! అర్జునుడు భుజం తెగనరికితే, సాత్యకి తలనరికాడు. అది తల్చుకొని తల్చుకొని ఏడుస్తున్నారయ్యా వాళ్లు! అయినా కృష్ణా! మహా వీరులైన అర్జునుడు, సాత్యకి ఇంతటి నీచ కర్మమునకు ఎలా ఒడిగట్టారు కృష్ణా! సాత్యకి మీది ప్రేమతో అర్జునుడు ఇలాచేసి ఉంటాడంటావా! అయినా ఆ భూరిశ్రవసువు మంచివాడు. సాధువు. అతనిని చంపితే అర్జునునికి ఏం ఒరిగింది కృష్ణా! సాత్యకి ఏం సాధించాడు. ప్రాయోపవేశం చేస్తున్న వాడిని చంపాడు అన్న అపకీర్తి మూటకట్టుకోడం తప్ప. కృష్ణా! ఇదంతా నీ కళ్ల ముందే జరిగింది కదా! భూరిశ్రవసుడు సాత్యకితో యుద్ధం చేస్తున్నప్పుడు అర్జునుడు సిగ్గు మాలి అతని చేయి ఎందుకు నరికాడు! అర్జునుడు చేసిన పనిని నీవు

అమరనాధ అమర్

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

హర్షిస్తావా కృష్ణా!" అని పరి పరి విధముల విలపిస్తూ ఉంది గాంధారి. కృష్ణుడు ఒక్క మాట కూడా మాట్లాడ కుండా ఆమెను అనుసరిస్తున్నాడు. ఇంతలో గాంధారికి తన తమ్ముడు శకుని కళేబరము కనపడింది. ఆమె మొహం కోసంతో జేవురించింది. "కృష్ణా! తన మేనల్లుడు నకులుని చేతిలో చచ్చిన నా తమ్ముడు శకునిని చూచావా! వీడొక మాయావి. కాని వీడి మాయలు నీ ముందు పనిచేయలేదు. నాడు మాయాద్యూతంలో ధర్మరాజును ఓడించి అడవులకు పంపాడు. కాని, యుద్ధమనే జూదంలో తన ప్రాణాలు ఒడ్డి ఓడిపోయాడు. కురు పాండవులకు మధ్య శత్రుత్వానికి కారణం వీడే కృష్ణా! నీకు హితం చేస్తున్నాను అని నా కుమారుడు. సుయోధనుని నమ్మించి నట్టేట్లో ముంచాడు. వీడు మాత్రం బాగు పడ్డాడా. తన పుత్రపౌత్రులతో యుద్ధంలో మరణించాడు. అసలు నా కొడుకులకు బుద్ధి లేదు. లేకపోతే మాయావి అయిన వీడి మాటలు నమ్ముతారా! అందుకే ఫలితం అనుభవించారు. కృష్ణా! అడుగో కలింగ దేశాధిపతి, ఇదుగో మగధదేశాధిపతి శరీరం. ఇతడు కోసలదేశాధీశుడు బృహద్బలుడు. తమ తమ రాజ్యములలో సకల భోగ భాగ్యములను అనుభవించిన వారు నేడు దిక్కు లేకుండా పడి ఉన్నారు. వారి చుట్టు చేరి వారి భార్యలు, బిడ్డలు ఎలా రోదిస్తున్నారో చూడవయ్యా! ఇలాంటి రోదనలు ఎన్నడన్నా కని విని ఎరుగుదుమా కృష్ణా! ఇరుగో కేకయ రాజులు. ద్రోణాచార్యుల చేతిలో హతమైనట్టున్నారు. అడుగో పాంచాల రాజు ద్రుపదుడు. తన సహాధ్యాయి ద్రోణుని చేతిలో చచ్చాడు. చిత్రం

కాకపోతే అతని తెల్ల గొడుగు ఇంకా అతని మీద ఎండ పడకుండా నిల్చి ఉంది చూచావా కృష్ణా! అటు చూడవయ్యా! ఆ మహా రాజుల భార్యలు, కొడుకులు, తమ తమ భర్తలకు, తండ్రులకు దహనసంస్కారాలు గావించి రోదిస్తూ మయల స్నానం చెయ్యడానికి గంగ వైపుకు వెళుతున్నారు. ఇంకా కొంతమంది మమకారం వీడక చచ్చిన వారి తలలను తమ తొడల మీద పెట్టుకొని రోదిస్తున్నారయ్యా!
కృష్ణా! ఇతనిని గుర్తు పట్టావా! వీడేనయ్యా నీ మేనత్త కుమారుడు శిశుపాలుని కుమారుడు ధృష్టకేతువు. అతని కుమారుడు సుకేతుడు. తండ్రి కొడుకులు ఇద్దరూ మరణించారయ్యా. తండ్రికొడుకులు ఒకేసారి మరణించగా వారి భార్యలు తల్లులు బంధువులు ఎలా రోదిస్తున్నారో చూడవయ్యా! కృష్ణా! అవంతీ పాలకులు విందాను విందులు నీకు తెలుసుగా! వారే వీరు. పెనుగాలికి కూలిన వృక్షముల మాదిరి ఎలా కూలిపోయారో చూచావా! ఇదంతా చూస్తుంటే నాకు ఒక సందేహం కలుగుతోందికృష్ణా! భీష్ముడు, ద్రోణుడు, కర్ణుడు, అశ్వత్థామ, భూరిశ్రవసుడు, కృపుడు, సైంధవుడు, కృతవర్మ, నా కుమారుడు సుయోధనుడు వీరంతా అతిరథ మహారథులు. వీరందరితో యుద్ధం చేసి కూడా నువ్వు, నీ తమ్ముడు సాత్యకి, పాండవులు నిరపాయంగా ఎలా బయట పడ్డారయ్యా! మహాద్భుతంగా ఉంది. కదూ! నాకు నమ్మ బుద్ధి కావడం లేదు కృష్ణా! అపారమైన దైవ బలం ఉంటేకాని ఇదిసాధ్యం కాదు. కాని ఆ దైవం కూడా దయమాలి నా కుమారులు నూర్గురికీ అన్యాయం చేసింది అంటేనే బాధగా ఉందయ్యా!

అమరనాథ అమర

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

వైశంపాయన మహర్షి జనమేజయునకు చెప్పిన మహా భారత కధను సూతుడు శౌనకాది మహా మునులకు ఈ క్రింది విధంగా వివరించసాగాడు. ఆ ప్రకారంగా ద్రౌపదిని ఓదార్చిన తరువాత గాంధారి యుద్ధ భూమికి బయలు దేరింది. వ్యాసమహాముని కరుణ వలన ఆమె కళ్లకు గంతలు ఉన్నా, యుద్ధ భూమి అంతా సవిస్తరంగా కనిపిస్తూ ఉంది. సుదూరంలో ఉన్న వస్తువులు కూడా దగ్గరగా ఉన్నట్టు కనిపిస్తున్నాయి. గాంధారి యుద్ధ భూమి అంతా పరికిస్తూ ముందుకునడుస్తూ ఉంది. సుయోధనుని శవం కోసం ఆమె కళ్లు గాలిస్తున్నాయి. ఆమె కళ్లకు విరిగిన రథాలు, ముక్కలైన ధ్వజములు, చచ్చిన ఏనుగుల, గుర్రాల కళేబరాలు, గుట్టలు గుట్టలుగా కనిపిస్తున్నాయి. ఇంక చని పోయిన రథికులు, సారధులు, సైనికుల శవాలు చెల్లాచెదరుగా పడి ఉన్నాయి. తల ఒక చోట ఉంటే మొండెము ఒకచోట ఉంది. ఇది చూచి గాంధారి హృదయం కలత చెందింది. మహా మహా సామ్రాజ్యాలు ఏలిన మహా రాజులు నోళ్లు తెరుచుకొని దిక్కులేకుండా శవాలై పడి ఉన్నారు. వారి శరీరాల నుండి కారిన రక్తం కాలువలైపారుతూ ఉంది. వారు ధరించిన కత్తులు,

గదలు, విల్లు, అమ్ములు గుట్టలుగా గుట్టలుగా పడి ఉన్నాయి. కొంత మందికి శరీర భాగాలు గుర్తు పట్టడానికి కూడా వీలు లేకుండా పడి ఉన్నాయి. వాటి కోసం రాబందులు, గద్దలు అక్కడక్కడా ఎగురుతూ దొరికిన శవాలను దొరికినట్టు పీక్కుతింటున్నాయి. తోడేళ్లు యుద్ధ భూమి అంతటా స్వైర విహారం చేస్తూ శవాలను చీల్చి, కండలు ఊడపెరికి తింటున్నాయి. ఇదంతా చూసిన గాంధారికి హృదయం బాధతో విల విల లాడిపోయింది. తన కొడుకు మూర్ఖత్వం ఇంతటి మారణ హోమానికి దారితీసిందని గాంధారి మనసు ఎంతో బాధ పడింది. వ్యాసుడు ధృతరాష్ట్రునితో యుద్ధభూమిలో ఉన్న శవాలన్నింటికీ సామూహిక దహన కాండ జరిపించమని చెప్పి వెళ్లిపోయాడు. పాండవులు, శ్రీ కృష్ణుడు ధృతరాష్ట్రుని నడిపించుకుంటూ యుద్ధ భూమికి వచ్చారు. గాంధారి కోడళ్లు అందరూ తమ తమ భర్తల శరీరాలను వెతుక్కుంటూ యుద్ధభూమి అంత కలయ తిరుగుతున్నారు. వారితో పాటు ఇతర కౌరవ స్త్రీలు, హస్తినాపుర స్త్రీలు కూడా తమ తమ భర్త కళేబరాల కోసం వెతుకుతున్నారు. అందరూ బిగ్గరగా ఏడుస్తూ తమ తమ భర్తలను, కుమారులను పిలుస్తూ తూలుతూ నడుస్తున్నారు. ఇంకొంత మంది తమ తమ కొడుకులు, తమ్ముళ్లు, అన్నలు, మనుమళ్లు, స్నేహితులు శవాలుగా పడి ఉండగా చూచి తట్టుకోలేక హాహాకారాలు చేస్తూ మూర్ఛపోయారు. మరి కొంత మంది చని పోయిన వారిని పిలుస్తూ వారి గురించి మాట్లాడుకుంటూ తలలు బాదుకుంటున్నారు.

ఇదంతా చూచింది గాంధారి. ఆమె మనసు కకావికలయింది. దూరంగా నిలబడి ఉన్న కృష్ణుని దగ్గరకు పిలిచింది. "కృష్ణా! చూడవయ్యా! ధృతరా ష్ట్ర మహారాజు కోడళ్లను చూడు! కన్నీరు మున్నీరుగా ఎలా విలపిస్తున్నారో చూడు! వారి వారి భర్తల శరీరాలను ఎలా వెతుక్కుంటున్నారో చూడు. ఒకరి భర్తల శరీరాలను

అమరనాధ అమర్

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

మరొకరు కనుగొని ఏడుస్తూ వారి వారి భార్యలను ఎలా పిలుస్తున్నారో చూడవయ్యా! చూచి నా కుమారుల మీద కసి ద్వేషం పెంచుకున్నవారి కళ్లు ఈ దృశ్యాలు చల్ల బడ్డాయా కృష్ణా! వీరంతా ఏం పాపం చేసారని వీరికి ఈ శిక్ష వేసారయ్యా మీరు! అలా చూడవయ్యా! అడుగో భీష్ముడు, ద్రోణుడు, కర్ణుడు, శల్యుడు, ద్రుపదుడు వీరంతా చని పోయినా వారి మొహాల్లో కళా కాంతి తగ్గలేదు. వాళ్లంతా ఎలా వెలిగిపోతున్నారో చూడవయ్యా! అత్యంత రాజభోగాలు అనుభవించిన ఆ మహాను భావులు దిక్కు లేకుండా ఎలా పడి ఉన్నారో చూడవయ్యా!

పొద్దుటే వందిమాగధుల కైవారములతో గాని నిద్ర లేవని ఆ మహా మహులు ఇప్పుడు నక్కల ఊళలు చెవులారా వింటు న్నారయ్యా. హంస తూలికా తల్పముల మీదగాని మెత్తని పట్టుపరుపుల మీద గాని శయనించని మహారాజులు, వివిధ దేశాధీశులు కటిక నేలమీద పడి దొర్లుతున్నారయ్యా. చందన, సుగంధ లేపనములతో విరాజిల్లు రాజోత్తములు రక్తములో అంటిన మట్టిలో పడి దొర్లుతున్నారయ్యా. కృష్ణా! ఇవన్నీ చూచి ఎలా భరిస్తున్నావయ్యా ....కృష్ణా! ఇదంతా నువ్వు సాధించిన ఘన కార్యము కాదా!.... శ్రీ కృష్ణా! అదుగో అటు చూడవయ్యా! కొంత మంది కౌరవ స్త్రీలకు తమ తమ భర్తల తలలు కనిపించడం లేదయ్యా! వాటి కోసం విలపిస్తూ వెతుకుతున్నారయ్యా! మరి కొందరు తలకాయలు చేతి లో పట్టుకొని మొండెముల కోసం వెతుకుతూ అవి కనపడక ఏడుస్తున్నారయ్యా! మరి కొందరు తమ తమ భర్తల శవాలు ముక్కలై పోగా వాటిని అన్నింటినీ ఒక చోట చేర్చి పోల్చుకొని విలపిస్తున్నారయ్యా! కొన్ని దేహాలను నక్కలు, తోడేళ్లు తిని వేయడంతో వారి దేహాలు కాన క అల్లల్లాడిపోతున్నారయ్యా! ఇలాంటి దురవస్థలను చూడ్డానికి నేను ఏ జన్మలో ఏం పాపం చేసానో కృ ష్ణా! నా కొడుకులను, నా కోడళ్లను, తమ్ముళ్లను బంధువులను ఇలాంటి దుస్థితిలో చూస్తున్నాను." కాని కృష్ణుడు ఒక్క మాట కూడా మాట్లాడలేదు. మౌనంగా గాంధారి వెంట నడుస్తున్నాడు. ఇంతలో దూరంగా సుయోధనుని శవం గాంధారికి కనిపించింది. దిక్కులేకుండా పడి ఉన్న అభిమానధనుడైన తన కుమారుని శవం చూచి గాంధారి కుప్పకూలిపోయింది. తన కుమారుని శవం మీద పడి బిగ్గరగా ఏడుస్తూ ఉంది.

"నాయనా సుయోధనా! ఏంటయ్యా ఇది! నీ శరీరం దుమ్ముధూళిలో పొరలడం ఏమిటయ్యా! నేనయ్యా ..... నీ తల్లి గాంధారిని. నన్ను చూచికూడా లేచి నిలబడవా నాయనా! కృష్ణా! చూడవయ్యా నా కుమారుని చూడు. వీడు యుద్ధమునకు వెళుతూ నా ఆశీర్వాదము కొరకు వచ్చాడయ్యా! నాకు పాదాభి వందనం చేసాడయ్యా! అప్పుడు నేను ఏమని ఆశీర్వాదించానో తెలుసా! ధర్మం జయిస్తుందని ఆశీర్వదించానయ్యా. అలా ఎందుకు ఆశీర్వదించానో తెలుసా కృ ష్ణా! నాడు నిండు సభలో జూదప్రక్రియ తరువాత పాండవులకు జరిగిన అవమానము, ద్రౌపదికి జరిగిన ఘోరావమానము కళ్లారా చూచిన వారు ఏమని భయపడ్డారో తెలుసా."ఎన్నటికన్నా ధర్మం జయిస్తుంది. కౌరవులకు నాశనం తప్పదు." అని అనుకున్నారు. నా బుద్ధికి కూడా అలాగే తోచింది. అందుకనే ఆ మాదిరి

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

దీవించాను. నా కుమారుడని నేను వాడిని ఉపేక్షించలేదు. కృష్ణా! వాడితో ఇంకా ఏమన్నానో తెలుసా! .....కుమారా! యుద్ధంలో వెనుదిరి గి పారి పోవడం కంటే యుద్ధంలో పోరాడి వీరమరణం పొందడం మేలు. అప్పుడు వీరస్వర్గం లభిస్తుంది. కాబట్టి వస్తే విజయ లక్ష్మితో తిరిగి రా లేకపోతే వీరస్వర్గము అలంకరించి స్వర్గసుఖాలు అనుభవించు...... అని పలికానయ్యా. నాకుమారుడు రెండవ మాట నిజం చేసాడు. ఇప్పుడు వాడి గురించి ఏడుస్తున్నాను అంటే కడుపు తీపి తప్ప వేరుకాదు. వాడి వీరమరణానికి నేను చింతించడం లేదు. శత్రువుతో వీరోచితంగా పోరాడి వీర మరణం పొందిన నా కుమారుని గురించి నేను ఎందుకు దుఃఖిస్తానయ్యా! ఈ ముదిమి వయసులో నాకూ నా భర్తకూ కొడుకుల ఆసరా లేకుండా పోయిందే అన్న బాధ మనసును కలచి వేస్తోంది కృ ష్ణా! నా కుమారుడు అష్టైశ్వర్య సంపన్నుడు. అభిమాన ధనుడు. అలాంటి వాడికి ఇలాంటి దుర్మరణం సంప్రాప్తించిందే అని బాధగా ఉందయ్యా! ఏం చేస్తాం. విధి వ్రాత. విదురుడు నాభర్తకు, నా కుమారునికి ఎన్నో నీతులు చెప్పాడు. కాని వారు మదించిన గర్వంతో ఆయన మాటలు వినలేదు. విదురుని మాట ఒక్కటి విన్నా ఈ వినాశనం, దుర్మరణాలు తప్పేవి కదా కృష్ణా! పదకొండు అక్షౌహిణీల సైన్యం వెంట ఉన్న నా కుమారుడు చివరకు ఒంటరి చావు చచ్చాడు. నాడు నా భర్త, నా కుమారుడు ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యంగా పరిపాలించిన ఈ కురు సామ్రాజ్యము పరుల హస్తగతమవడం చూచే దౌర్భాగ్యం నాకు పట్టిందయ్యా! పోయిన కొడుకులు ఎటూ పోయారు. కాని బతికి ఉన్న నా కోడళ్ల దుఃఖం చూడలేకపోతున్నాను. వాళ్లు ఏం పాపం చేసారయ్యా ఇంతటి మనో వేదన పొందడానికి. వారికి ఈ రాజకీయాలు ఏమీ తెలియవు. యుద్ధం ఎందుకు వచ్చిందో వారికి తెలియదు. కాని ఆ యుద్ధం వల్ల కలిగిన దుష్పరిణామాలను మాత్రం వారు అనుభవిస్తున్నారు.

అలా చూడవయ్యా నా పెద్ద కోడలు భానుమతిని చూడు. భర్త ముఖం చూస్తూ ఎలా తలబాదుకుంటూ ఏడుస్తూ ఉందో. కడుపున బుట్టిన కుమారుని మొహం చూస్తూ గుండెలు పగిలేలా రోదిస్తూ ఉందయ్యా! ఆమె కన్నీటికి నా కుమారుడు, ఆమె కుమారుడు శవాలు తడిసిపోతున్నాయయ్యా! అలా చూడవయ్యా! కురులు విరబోసుకొని పిచ్చి వాళ్లలా తిరుగుతూ రోదిస్తున్న నా కోడళ్లను చూడవయ్యా! ఏం పాపం చేసారని వాళ్లకు ఈ చిత్తక్షోభ! నా కుమారుడు సుయోధనుని సరసన విరాజిల్లిన నా కోడలుభానుమతి మొహం నేను ఎలా చూడగలనయ్యా! నా కొడుకులకేం. చచ్చిస్వర్గాన ఉన్నారు. బతికి ఉన్న వాళ్ల భార్యలే గుండెలు అవిసేలా రోదిస్తున్నారు. వీళ్ల దుఃఖానికి అంతే లేదా కృష్ణా! అలా చూడవయ్యా! నా నూరుగురు కొడుకులు భీమసేనుని చేతిలో నేల కూలారయ్యా! నా కోడళ్లందరూ వారి వారి భర్తల శవాల దగ్గర ఎలా రోదిస్తున్నారో చూడవయ్యా! ఎప్పుడూ చందన చర్చితలై, పాలరాతి భవనాలలో తిరిగే నా కోడళ్లు కటిక నేల మీద పొర్లాడుతూ చనిపోయిన వారి వారి భర్తల కోసం అల్లాడు తున్నారయ్యా! అయ్యో కృష్ణా! వాళ్లు ఇంకా చిన్న వాళ్లయ్యా! ఏ ముద్దూ ముచ్చటా తీరలేదయ్యా! అలాంటి వారికి ఏ దుర్గతి పట్టిందో చూడవయ్యా! కృష్ణా! ఇదంతా నేను నా భర్తా చేసిన

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

మహా పాప ఫలం గాక పోతే నా నూరు గురూ కొడుకులనూ ఆ ధర్మరాజు నాశనం చేస్తాడా! " అంటూ గాంధారి పరి పరి విధములుగా విలపిస్తూ ఉంది.

ఆమె పక్కన ఉన్న కృష్ణుడు బదులుచెప్పడం లేదు. లోపల ఉన్న బాధ, దుఃఖం బహిర్గతం అయితే గాని మనసు కుదుటపడదు అని అనుకున్నాడు. ఇంతలో గాంధారికి దుశ్శాసనుని శవం కనిపించింది. గాంధారి మహోద్వేగంతో కృష్ణుని చూచి " కృష్ణా! కృష్ణా! వీడేనయ్యా నా కుమారుడు దుశ్శాసనుడు. మహా భుజబల సంపన్నుడు. భీమసేనుని గదాఘాతములకు బలియై దిక్కు లేకుండా నేల మీద పడి ఉన్నాడు. భీముడు వీడి గుండెలు చీల్చి రక్తం పూర్తిగా తాగిన తరువాత నిర్జీవుడై పడి ఉన్నాడయ్యా! వీడేనయ్యా నా కోడలు ద్రౌపదిని నిండు కొలువుకు ఈడ్చుకొని వచ్చాడయ్యా! భీముని గుండెలు మండేట్టు ద్రౌపది ఏడుస్తుంటే, తన అన్న సుయోధనునికి, అంగరాజు కర్ణునికి ప్రీతి గొలిపేట్టు ఆమె వలువలు ఊడదీసి అవమానించాడయ్యా! ఆ పాపం ఊరికే పోతుందా! అనుభవించాడు. దిక్కులేని చావు చచ్చాడు. ఈ విషయం విని నేను సుయోధనునితో ఏమన్నానో తెలుసా కృష్ణా!

"కుమారా! ఈ ద్రౌపది తన అన్న కృష్ణుని సంరక్షణలో ఉన్న సంగతి మీకు తెలుసా! ఆమెను ఇంత నీచంగా అవమానించడం మంచిదికాదు. దీని పర్యవసానం మీకు తెలిసే మీరు ఈ పనికి ఒకగట్టారా! భీముని బలపరాక్రమాలు తెలిసే అతనిని అతని భార్యను మీరు అవమానిస్తున్నారా! తక్షణమే ఆమెను విడిచిపెట్టండి. కౌరవ కులకాంత అయిన ద్రౌపదిని గౌరవించండి. నా తమ్ముడు ఉన్నా. శకుని. వాడు ఒక దౌర్భాగ్యుడు. క్రూరాత్ముడు. అత్యంత నీచుడు. వాడిమాటవినకు. వాడి స్నేహం వదిలి పెట్టు. కౌరవ వంశాన్ని రక్షించు" అని ఎన్నోవిధాలుగా నా కొడుకులకు నచ్చ చెప్పానయ్యా. కాని నా మాటలు ఎవరూ వినలేదయ్యా! ఇదిగో ఇలా చచ్చారయ్యా! విధి రాతను ఎవరు తప్పించగలరు కృ కృష్ణా! ఆ భీముడు ఆనాడు కౌరవ సభలో నాకొడుకులు ఎన్ని మాటలన్నా, ఎంత అవమాన పరిచినా సహించాడు, భరించాడు. సమయం కోసం పగబట్టిన తాచుపాములా కాచుకొని ఉన్నాడు. యుద్ధంలో నా కొడుకుల నందరినీ తన గదతో మోది చంపాడు. పగ తీర్చుకోడం న్యాయమే కృష్ణా! కాని ఈ మాదిరి దుశ్శాసనుడి గుండెలు చీల్చి రక్తం తాగడం సమంజసమా! మహా వీరుడైన భీమసేనుడు ఇటువంటి నీచమైన పని చేయవచ్చునా కృష్ణా! దీని వల్ల భీమునికి ఏమన్నా మంచి పేరు వస్తుందా! అతని కీర్తి పెరుగుతుందా! చూడవయ్యా! నా కొడుకు దుశ్శాసనుడిని చూడవయ్యా! కాళ్లు, చేతులు, మొహం ఎక్కడి వక్కడ చెల్లాచెదరుగా పడి ఉన్నావయ్యా! సింహం తన గోళ్లతో చీల్చినట్టు దుశ్శాసనుడి గుండెలు ఎంత భయంకరంగా చీల్చాడో చూడ వయ్యా .... కని పెంచి పెద్దచేసిన కొడుకును ఈ స్థితిలో చూచిన ఏ తల్లి మనసు దుఃఖంతో కుమిలిపోకుండా ఉంటుందయ్యా! అయ్యో! వికర్ణుడు. ఇక్కడే ఉన్నాడయ్యా! ఆ ఏనుగుల కళేబరాల మధ్య పడి ఉన్నాడయ్యా! వికర్ణుడి భార్య, నా కోడలు భర్త పక్కన కూర్చుని ఎలా హృ దయ విదారకంగా ఏడుస్తూ ఉందో చూడవయ్యా! గద్దలు, రాబందులూ

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

వికర్ణుడి శరీరం పొడుచుకు తినడానికి మీద వాలుతుంటే వాటిని అదిలిస్తూ భర్త శరీరం మీద పడి ఏడుస్తూ ఉందయ్యా .

కృష్ణా! ఇలాంటి పరిస్థితుల లో కొడుకులను కోడళ్లను చూచే తల్లులుంటారా చెప్పవయ్యా! నేనున్నానయ్యా! నేనెంత దౌర్భాగ్యురాలినో కదా! ఎలాంటి వీరుడినైనా యుద్ధములో అవలీలగా ఎదుర్కొనేవాడు, దుర్ముఖుడు. అలాంటివాడిని తన గదతో మోది చంపాడయ్యా ఆ భీముడు. నా కొడుకు శూరసేనుడిని చూడవయ్యా. వాడి శవం చుట్టు చేరి అతని భార్య లు ఎలా రోదిస్తున్నారో. కాకులు గద్దలు పొడుచుకొని తిని వాడి శరీరం గుర్తుపట్టడానికి వీలులేకుండా పోయిందయ్యా కృ ష్ణా! నా కొడుకు వివింశతి ని చూడు కృష్ణా! వీడికి సంగీతం అంటే ఎంతో ప్రాణం. ఎల్లప్పుడూ తన చుట్టు సంగీత విద్యావిశారదులైన అప్సరసల్లాంటి స్త్రీలతో సేవలందుకుంటూ, వారి గానామృతంలో తేలియాడేవాడు ఇప్పుడు నక్కల ఊళలను తనివిదీరా వింటు న్నాడయ్యా.' అని పరి పరి విధాలా తన కుమారుల మృత కళేబరములను చూచి విలపిస్తూ ఉన్న గాంధారికి అభిమన్యుని మృత కళేబరము కనిపించింది.

ఒక్కసారి ఆమె మనసు బాధతో ఆక్రోశించింది. "కృష్ణా! వాడేనయ్యా అభిమన్యుడు. శత్రు దుర్భేధ్యమైన పద్మవ్యూహమును ఛేధించి అరి వీరభయంకరుడైన సుయోధనునిని ఎదిరించిన మహావీరుడు అభిమన్యుడు. చివరకు ద్రోణ, కర్ణ, అశ్వత్థామ, శల్య, కృపాది యోధానుయోధులందరూ అతనిని ఒక్కసారిగా చుట్టుముట్టి కడతేర్చారయ్యా! ఆ సుభద్రాపుత్రుడిని చూడవయ్యా! అచ్చం నిద్రపోతున్నట్టే ఉందయ్యా వాడి మొహం. అతని మొహంలో చావు కళ ఇసుమంతైనా లేదు కృష్ణా! అందుకే కాబోలు ఆ ఉత్తర తన భర్త గుండెల మీద తల పెట్టి రోదిస్తూ తన మొహాన్ని అభిమన్యుని మొహం మీద పెట్టి నిద్రలేవమని ప్రార్థిస్తూ ఉందయ్యా!

అభిమన్యుని అల్లంత దూరంలో చూడగానే పారిపోయే ఆ సుకుమారి ఇప్పుడు పదిమంది ముందు అభిమన్యుని శరీరమును కౌగలించుకొని నెత్తినోరూ బాదుకుంటూ రోదిస్తూ ఉందయ్యా కృష్ణా! ఉత్తర ఏమని ఏడుస్తూ ఉందో వినవయ్యా!

'ఓ అభిమన్యకుమారా! మీ అమ్మ సుభద్ర, మీ తండ్రి అర్జునుడు మీ కోసం ఎదురు చూస్తున్నారయ్యా! వారిని వదిలి ఎక్కడకు వెళ్లావు! నీ మేనమామ కృ ష్ణుడు వచ్చాడు లేవయ్యా! నేను ఇన్ని విధాలుగా ప్రార్థిస్తున్నా ఒక్క మాటకూడా మాట్లాడవేమి ఆర్యపుత్రా! అయ్యో దైవమా! గురువుగారు ద్రోణుడు, కృ పాచార్యుడు, అంగరాజు కర్ణుడు, గురు పుత్రుడు అశ్వత్థామ వీరంతా న్యాయం, ధర్మం తెలిసిన ధర్మాత్ములు అని అంటారే! అటాంటి వారు ఒంటరి వాడైన నిన్ను చుట్టుముట్టి ఎలా తుదముట్టించారయ్యా! వారిది ఒక మగతనమేనా! ఇంతటి నీచ కార్యమునకు పాల్పడుటకు వారికి మనసెలా ఒప్పిందో! తాను చెంత లేకుండా చూసి ఆ దుర్మార్గులు అందరూచుట్టు ముట్టి అభిమన్యుని తుదముట్టించారు. అని తెలిసి అర్జునుడు ఎంత బాధ పడ్డాడో కదా! నాథా! శత్రురాజులను

అమరనాథ అమర

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

వికర్ణుడి శరీరం పొడుచుకు తినడానికి మీద వాలుతుంటే వాటిని అదిలిస్తూ భర్త శరీరం మీద పడి ఏడుస్తూ ఉందయ్యా .

కృష్ణా! ఇలాంటి పరిస్థితుల లో కొడుకులను కోడళ్లను చూచే తల్లులుంటారా చెప్పవయ్యా! నేనున్నానయ్యా! నేనెంత దౌర్భాగ్యురాలినో కదా! ఎలాంటి వీరుడినైనా యుద్ధములో అవలీలగా ఎదుర్కొనేవాడు, దుర్ముఖుడు. అలాంటివాడిని తన గదతో మోది చంపాడయ్యా ఆ భీముడు. నా కొడుకు శూరసేనుడిని చూడవయ్యా. వాడి శవం చుట్టు చేరి అతని భార్య లు ఎలా రోదిస్తున్నారో. కాకులు గద్దలు పొడుచుకొని తిని వాడి శరీరం గుర్తుపట్టడానికి వీలులేకుండా పోయిందయ్యా కృ ష్ణా! నా కొడుకు వివింశతి ని చూడు కృష్ణా! వీడికి సంగీతం అంటే ఎంతో ప్రాణం. ఎల్లప్పుడూ తన చుట్టు సంగీత విద్యావిశారదులైన అప్సరసల్లాంటి స్త్రీలతో సేవలందుకుంటూ, వారి గానామృతంలో తేలియాడేవాడు ఇప్పుడు నక్కల ఊళలను తనివిదీరా వింటు న్నాడయ్యా.' అని పరి పరి విధాలా తన కుమారుల మృత కళేబరములను చూచి విలపిస్తూ ఉన్న గాంధారికి అభిమన్యుని మృత కళేబరము కనిపించింది.

ఒక్కసారి ఆమె మనసు బాధతో ఆక్రోశించింది. "కృష్ణా! వాడేనయ్యా అభిమన్యుడు. శత్రు దుర్భేధ్యమైన పద్మవ్యూహమును ఛేధించి అరి వీరభయంకరుడైన సుయోధనునిని ఎదిరించిన మహావీరుడు అభిమన్యుడు. చివరకు ద్రోణ, కర్ణ, అశ్వత్థామ, శల్య, కృపాది యోధానుయోధులందరూ అతనిని ఒక్కసారిగా చుట్టుముట్టి కడతేర్చారయ్యా! ఆ సుభద్రాపుత్రుడిని చూడవయ్యా! అచ్చం నిద్రపోతున్నట్టే ఉందయ్యా వాడి మొహం. అతని మొహంలో చావు కళ ఇసుమంతైనా లేదు కృష్ణా! అందుకే కాబోలు ఆ ఉత్తర తన భర్త గుండెల మీద తల పెట్టి రోదిస్తూ తన మొహాన్ని అభిమన్యుని మొహం మీద పెట్టి నిద్రలేవమని ప్రార్ధిస్తూ ఉందయ్యా!

అభిమన్యుని అల్లంత దూరంలో చూడగానే పారిపోయే ఆ సుకుమారి ఇప్పుడు పదిమంది ముందు అభిమన్యుని శరీరమును కాగలించుకొని నెత్తినోరూ బాదుకుంటూ రోదిస్తూ ఉందయ్యా కృష్ణా! ఉత్తర ఏమని ఏడుస్తూ ఉందో వినవయ్యా!

'ఓ అభిమన్యకుమారా! మీ అమ్మ సుభద్ర, మీ తండ్రి అర్జునుడు మీ కోసం ఎదురు చూస్తున్నారయ్యా! వారిని వదిలి ఎక్కడకు వెళ్లావు! నీ మేనమామ కృ ష్ణుడు వచ్చాడు లేవయ్యా! నేను ఇన్ని విధాలుగా ప్రార్థిస్తున్నా ఒక్క మాటకూడా మాట్లాడవేమి ఆర్యపుత్రా! అయ్యో దైవమా! గురువుగారు ద్రోణుడు, కృ పాచార్యుడు, అంగరాజు కర్ణుడు, గురు పుత్రుడు అశ్వత్థామ వీరంతా న్యాయం, ధర్మం తెలిసిన ధర్మాత్ములు అని అంటారే! అటాంటి వారు ఒంటరి వాడైన నిన్ను చుట్టుముట్టి ఎలా తుదముట్టించారయ్యా! వారిది ఒక మగతనమేనా! ఇంతటి నీచ కార్యమునకు పాల్పడుటకు వారికి మనసెలా ఒప్పిందో! తాను చెంత లేకుండా చూసి ఆ దుర్మార్గులు అందరూచుట్టు ముట్టి అభిమన్యుని తుదముట్టించారు. అని తెలిసి అర్జునుడు ఎంత బాధ పడ్డాడో కదా! నాథా! శత్రురాజులను

అమరనాథ అమర

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

జయించి రాజ్యలక్ష్మిని కైవసం చేసుకున్న ఆనందం నీ మరణంతో ఆవిరి అయిపోయింది కదా! ఇప్పుడు ఈ రాజ్యము లభించి లాభం ఏముంది చెప్పు నాధా! నన్ను విడిచి స్వర్గలోకానికి వెళ్లి అక్కడ ఉన్న అప్సరసాంగనలతో సుఖించడానికి నీకు మనసెలా ఒప్పిందయ్యా" అంటూ రోదిస్తున్న ఆ ఉత్తరను చూడు కృష్ణా. ఈ వయసులో ఆమెకు భర్తృవియోగం సమంజసమా!

ఉత్తర తండ్రి విరాటుడు మహా వీరుడు. ఆయన దగ్గర చేరి ఆయన భార్య సుధేష్ణ ఎలా రోదిస్తూ ఉందో చూడవయ్యా! ఆ పక్కన ఆమె కుమారుడు ఉత్తరుడు చచ్చి పడి ఉన్నాడు. మరణించిన భర్త కోసం దుఃఖిస్తుందా.... లేక చచ్చిన కొడుకు కోసం రోదిస్తుందా! ఆ అభాగ్యురాలు సుధేష్ణ ఎంతటి దురదృష్టవంతురాలో కదా! కృష్ణా! కృష్ణా! అదుగో చూడు. కర్ణుని కళేబరము వద్ద అతని భార్యలు చుట్టుముట్టి ఎలా దుఃఖిస్తున్నారో! ఈ కర్ణుని నమ్ముకునేకదా నా కుమారుడు ఈ ఘోర యుద్ధమునకు శ్రీకారం చుట్టాడు. తుదకు దుర్మరణం పొందాడు. అటు చూడవయ్యా! కర్ణుని ధర్మపత్ని, వృషసేనుడి తల్లి, అటు భర్త మరణానికీ ఇటు కొడుకు మరణానికీ ఎలా విలపిస్తూ ఉందో చూడవయ్యా. ఆమె మాటలు వినవయ్యా.

"నాధా! పరశురాముని శాపము, బ్రాహ్మణుని శాపము, అర్జునుని బాణములు నిన్ను బలిగొన్నాయా నాధా!" అంటూ విలపిస్తూ ఉందయ్యా! అడుగో! మహావీరుడు బాహ్లికుడు. చచ్చి నట్టు లేడయ్యా. గాఢనిద్రలో ఉన్నట్టు ఉన్నాడు కదూ! కృష్ణా..... కృష్ణా! అటు చూడు.నా అల్లుడు, దుస్సల భర్త..... సైంధవుడు అర్జునుడు చేసిన ప్రతినకు బలైపోయాడు. నాడు అరణ్యములో ద్రౌపదిని చూచి కామించిన నాడే వాడు సగం చచ్చాడయ్యా! నా కూతురు మొహం చూచి పాండవులు వాడిని వదిలిపెట్టారు. కాని ఈ నాడు అదే పాండవులు సైంధవుడు తమ చెల్లెలు భర్త అనే కనికరం లేకుండా చంపారయ్యా! పాపం దుస్సల భర్త శిరస్సు కోసం ఎలా వెదుకుతూ ఉందో చూడవయ్యా! ఇలాంటి పరిస్థితులలో కూతురును చూడ్డం కన్నా దురదృష్టం ఏ తల్లికి ఉంటుందిచెప్పు! కృష్ణా! నీకు తెలుసో లేదో! అర్జునుడు ఆరోజు సూర్యాస్తమయం లోగా సైంధవుని చంపుతాను అని చేసిన ప్రతిజ్ఞ గురించి తెలిసిన దుస్సల ఆ రాత్రి భర్తకు ఎంతగానో చెప్పిందయ్యా!

"నాధా! అర్జునుని ప్రతినకు ముల్లోకాలలోనూ తిరుగు లేదు. నా మాటవిని ధర్మరాజును శరణు వేడు. అతను నిన్ను తప్పక కాపాడుతాడు" అని ఎన్నోవిధాలుగా చెప్పిందయ్యా కాని సైంధవుడు వినలేదు. ఇలా దుర్మరణం పాలయ్యాడు. "ఏ శుభకార్యానికి కూడా వెళ్లకుండా నీ చెల్లిని విధవరాలిని చేసారా" అంటూ పాండవులను నా కూతురు దుస్సల ఎలా నిందిస్తూ ఉందో వినవయ్యా!

అయినా కృష్ణా! సైంధవుడు చేసిన తప్పు ఏమిటి! యుద్ధ ధర్మము ప్రకారము భీమ,నకుల సహదేవులను అభిమన్యునికి సాయంగా వెళ్లకుండా ఆపాడు. అయినా బాలుడైన అభిమన్యుడు మహావీరులైన ద్రోణ, కర్ణ, అశ్వత్థామలను ఎదుర్కోడం తప్పుకదా! అభిమన్యుని దుస్సాహసమే

అమరనాథ అమర

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

అతని మృతికి కారణం అయింది. అయినా చంపిన వారిని వదిలి, అడ్డగించిన సైంధవుని చంపుతానని ప్రతిజ్ఞ చెయ్యడం ధర్మమో అధర్మమో ఆ అర్జునునికే తెలియాలి!

కృష్ణా! మహావీరుడైన శల్యుడు. ధర్మనిరతిలో ధర్మజునితో సమానుడు. అలాంటివాడు, దుర్యోధన పక్షం వహించి, కర్ణుని కి సారథ్యం చేస్తూ అతనిని సూటి పోటీ మాటలతో బాధించాడు. అలాంటి శల్యుని చుట్టు అతని భార్యలు, బంధువులు ఎలా ఏడుస్తున్నారో చూడవయ్యా!

కృష్ణా! ఇతడు భగదత్తుడు. ఇతనిని చూచావా! మహేంద్రుడిని కూడా గెలువ సమర్ధుడు. అర్జునుని మీది ప్రేమతో ఇతనిని దారుణంగా చంపించింది నువ్వే కదా కృష్ణా!

అడుగో! భీష్ముడు. శర తల్పము మీద ఎలా పడుకొని ఉన్నాడో చూడు. కోరి కోరి తన మృత్యువును కొని తెచ్చుకున్నాడు. లేకపోతే మహావీరుడైన భీష్ముని గెలవడం మానవ మాత్రులకు సాధ్యమా కృష్ణా! అతనికి నిజమైన శిష్యుడు అర్జునుడే కదా! అతనిని శరతల్పము ను ఏర్పరిచి పాతాళ గంగతో అతని దాహార్తిని తీర్చిన వీరుడు అర్జునుడు. సూర్యుడే భూమిమీద కు దిగి వచ్చి, శరతల్పము మీద పడుకొని విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నట్టు ఉంది కదూ! అలాంటి భీష్ముడు స్వర్గస్థుడైన తరువాత కురుకుమారులకు ధర్మసూక్ష్మములను వివరిస్తూ దిశానిర్దేశము ఎవరు చేస్తారు. కృష్ణా! ఇంద్రుడితో సమానమైన పరాక్రమ వంతుడు ద్రోణుడు, వేదవేదాంగ పారంగతుడు, ధనుర్వేదమును ఆపోశన పట్టిన వాడు. ఎందరో కురుకుమారులకు విద్య నేర్పినవాడు. నేడు దిక్కులేకుండా పడి ఉన్నాడు. విధి ఎంత క్రూరమైనది కృష్ణా! ద్రోణాచార్యులను నమ్ముకునే కదా నా కుమారుడు పాండవులతో యుద్ధం ప్రకటించాడు. కాని ఆయన తలను ద్రుపద పుత్రుడు, ధృష్టద్యుమ్నుడు దారుణంగా నరికాడు. ఇది సంభవమంటావా కృష్ణా!

ద్రోణుడి భార్య భర్త శవం దగ్గర కూర్చుని ఎలా రోదిస్తూ ఉందో చూచావా! ద్రోణుడి శిష్యులు అతనిని దహనం చెయ్యడానికి కట్టెలు దొరకక్క అక్కడ ఉన్న అమ్ములు, ధనుస్సులు పోగుచేసి చితి పేరుస్తున్నారు. కృపి మొదలగు వారు ద్రోణుని చితికి అపసవ్యముగా ప్రదక్షిణ మాచరించి స్నానము చేయుటకు వెళుతున్నారయ్యా! కృష్ణా! సాత్యకి అమానుషంగా తల నరికిన సోమదత్తుని కుమారుడు భూరిశ్రవసుని చూడు. అతని శరీరమును గ్రద్దలు, నక్కలు ఎలా పీక్కు తింటున్నాయో. ఆ భూరిశ్రవసుని తల్లి, కుమారులు, భార్య అతని పక్కన కూర్చుని ఎలా రోదిస్తున్నారో చూడు కృష్ణా! అర్జునుడు భుజం తెగనరికితే, సాత్యకి తలనరికాడు. అది తల్చుకొని తల్చుకొని ఏడుస్తున్నారయ్యా వాళ్లు! అయినా కృష్ణా! మహా వీరులైన అర్జునుడు, సాత్యకి ఇంతటి నీచ కర్మమునకు ఎలా ఒడిగట్టారు కృష్ణా! సాత్యకి మీది ప్రేమతో అర్జునుడు ఇలాచేసి ఉంటాడంటావా! అయినా ఆ భూరిశ్రవసువు మంచివాడు. సాధువు. అతనిని చంపితే అర్జునునికి ఏం ఒరిగింది కృష్ణా! సాత్యకి ఏం సాధించాడు. ప్రాయోపవేశం చేస్తున్న వాడిని చంపాడు అన్న అపకీర్తి మూటకట్టుకోడం తప్ప. కృష్ణా! ఇదంతా నీ కళ్ల ముందే జరిగింది

అమరనాథ అమర్

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

కదా! భూరిశ్రవసుడు సాత్యకితో యుద్ధం చేస్తున్నప్పుడు అర్జునుడు సిగ్గు మాలి అతని చేయి ఎందుకు నరికాడు! అర్జునుడు చేసిన పనిని నీవు హర్షిస్తావా కృష్ణా!" అని పరి పరి విధముల విలపిస్తూ ఉంది గాంధారి. కృష్ణుడు ఒక్క మాట కూడా మాట్లాడ కుండా ఆమెను అనుసరిస్తున్నాడు. ఇంతలో గాంధారికి తన తమ్ముడు శకుని కళేబరము కనపడింది. ఆమె మొహం కోసంతో జేవురించింది. "కృష్ణా! తన మేనల్లుడు నకులుని చేతిలో చచ్చిన నా తమ్ముడు శకునిని చూచావా! వీడొక మాయావి. కాని వీడి మాయలు నీ ముందు పనిచేయలేదు. నాడు మాయాద్యూతంలో ధర్మరాజును ఓడించి అడవులకు పంపాడు. కాని, యుద్ధమనే జూదంలో తన ప్రాణాలు ఒడ్డి ఓడిపోయాడు. కురు పాండవులకు మధ్య శత్రుత్వానికి కారణం వీడే కృష్ణా! నీకు హితం చేస్తున్నాను అని నా కుమారుడు. సుయోధనుని నమ్మించి నట్టేట్లో ముంచాడు. వీడు మాత్రం బాగు పడ్డాడా. తన పుత్రపౌత్రులతో యుద్ధంలో మరణించాడు. అసలు నా కొడుకులకు బుద్ధి లేదు. లేకపోతే మాయావి అయిన వీడి మాటలు నమ్ముతారా! అందుకే ఫలితం అనుభవించారు. కృష్ణా! అడుగో కలింగ దేశాధిపతి, ఇదుగో మగధదేశాధిపతి శరీరం. ఇతడు కోసలదేశాధీశుడు బృహద్బలుడు. తమ తమ రాజ్యములలో సకల భోగ భాగ్యములను అనుభవించిన వారు నేడు దిక్కు లేకుండా పడి ఉన్నారు. వారి చుట్టు చేరి వారి భార్యలు, బిడ్డలు ఎలా రోదిస్తున్నారో చూడవయ్యా! ఇలాంటి రోదనలు ఎన్నడన్నా కని విని ఎరుగుదుమా కృష్ణా! ఇరుగో కేకయ రాజులు. ద్రోణాచార్యుల చేతిలో హతమైనట్టున్నారు. అడుగో పాంచాల రాజు ద్రుపదుడు. తన సహాధ్యాయి ద్రోణుని చేతిలో చచ్చాడు. చిత్రం

కాకపోతే అతని తెల్ల గొడుగు ఇంకా అతని మీద ఎండ పడకుండా నిల్చి ఉంది చూచావా కృష్ణా! అటు చూడవయ్యా! ఆ మహా రాజుల భార్యలు, కొడుకులు, తమ తమ భర్తలకు, తండ్రులకు దహనసంస్కారాలు గావించి రోదిస్తూ మయల స్నానం చెయ్యడానికి గంగ వైపుకు వెళుతున్నారు. ఇంకా కొంతమంది మమకారం వీడక చచ్చిన వారి తలలను తమ తొడల మీద పెట్టుకొని రోదిస్తున్నారయ్యా!

కృష్ణా! ఇతనిని గుర్తు పట్టావా! వీడేనయ్యా నీ మేనత్త కుమారుడు శిశుపాలుని కుమారుడు ధృష్టకేతువు. అతని కుమారుడు సుకేతుడు. తండ్రి కొడుకులు ఇద్దరూ మరణించారయ్యా. తండ్రికొడుకులు ఒకేసారి మరణించగా వారి భార్యలు తల్లులు బంధువులు ఎలా రోదిస్తున్నారో చూడవయ్యా! కృష్ణా! అవంతీ పాలకులు విందాను విందులు నీకు తెలుసుగా! వారే వీరు. పెనుగాలికి కూలిన వృక్షముల మాదిరి ఎలా కూలిపోయారో చూచావా! ఇదంతా చూస్తుంటే నాకు ఒక సందేహం కలుగుతోందికృష్ణా! భీష్ముడు, ద్రోణుడు, కర్ణుడు, అశ్వత్థామ, భూరిశ్రవసుడు, కృపుడు, సైంధవుడు, కృతవర్మ, నా కుమారుడు సుయోధనుడు వీరంతా అతిరథ మహారథులు. వీరందరితో యుద్ధం చేసి కూడా నువ్వు, నీ తమ్ముడు సాత్యకి, పాండవులు నిరపాయంగా ఎలా బయట పడ్డారయ్యా! మహాద్భుతంగా ఉంది. కదూ! నాకు నమ్మ బుద్ధి కావడం లేదు కృష్ణా! అపారమైన దైవ బలం ఉంటేకాని ఇదిసాధ్యం కాదు. కాని

అమరనాథ్ అమర

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

ఆ దైవం కూడా దయమాలి నా కుమారులు నూర్గురికీ అన్యాయం చేసింది అంటేనే బాధగా ఉందయ్యా! కాని ఏం చేస్తాం. నా కుమారుల నందరినీ పోగొట్టుకున్నాను. అనాధ నయ్యాను.

ఈ ముదిమి వయసులో నాకు, నా భర్తకు ఆసరాగా ఒక్క కుమారుని కూడా మిగల్చ లేదయ్యా ఆ భీముడు. ఆ భీముడు మాత్రం ఏం చేస్తాడులే. అంతా నేను నా కొడుకులు చేసుకున్న ప్రారబ్ధం. ఆనాడు నువ్వు రాయబారానికి వచ్చి చెప్పిన మాటలు విన్నట్టయితే ఇంత జరిగేదా! నువ్వే కాదు భీష్ముడు, విదురుడు కూడా ఎన్నో హితోక్తులు పలికారయ్యా! నేను, నా భర్త ఆ మాటలు పెడచెవిని పెట్టాము. ******

కృష్ణా! నాడు నీవు పలికిన పలుకులు నిజమయ్యాయి. ఈ సర్వ నాశనానికి నువ్వే కారకుడవు. ఊరికే హితములు కూర్చోకుండా నువ్వు నా కొడుకులు, పాండవుల మీద అసూయతో చేస్తున్న అకృత్యములకు ఎందుకు అడ్డు పడలేదు? నువ్వు తల్చుకుంటే ఈ యుద్ధం ఆపలేవా! నాడు కొలువు కూటములో ఎంత మంది పెద్దలున్నారు. మాననీయ వాక్చాతుర్యము కల వాడవు, ధర్మవేత్తవు నువ్వు ఉన్నావు. మీరందరూ కలిసి రాయబారం విఫలం చేసారు. ఈ ఘోర కలికి కారకులయ్యారు. కృష్ణా! నువ్వు సుయోధనుని నాశనం చెయ్యడానికే ఈ రాయబార నాటకం ఆడావు. ఎందరో రాజులను ఈ రణభూమికి బలి ఇచ్చావు. దీనికి అంతకంతా నువ్వు అనుభవిస్తావు కృష్ణా! ఇదుగో నా శాపము. నేను నా జీవితమంతా సంపాదించుకున్న పాతివ్రత్య పుణ్యఫలమును పణంగా పెట్టి పలుకుతున్నాను. నీవు ఎలాగైతే దాయాదులను ఈ కురుక్షేత్ర మహా సంగ్రామంలో చంపించావో అలాగే నీ వారందరూ తమలో తాము కలహించుకొని, దారుణంగా మరణిస్తారు. నువ్వు కూడా నేటికి సరిగ్గా ఒక సంవత్సరము 36 దినములకు, అతి క్రూరంగా, దిక్కులేని చావు చస్తావు. నేడు నా వాళ్లు ఎలా ఏడుస్తున్నారో, ఆనాడు నీ వాళ్లు కూడా తమ తమ భర్తలను, కుమారులరు, సహోదరులను బంధువులను పోగొట్టుకొని ఇదే విధంగా ఏడుస్తారు. ఇదే నా శాపం. అనుభవించు." అని ఘోరంగా శపించింది గాంధారి. ఆ శాపాన్ని చిరునవ్వుతో స్వీకరించాడు శ్రీకృష్ణుడు.

అమ్మా! గాంధారీ! నీవు ఈ రోజు ఇచ్చిన శాపం నాకు కొత్త కాదమ్మా! ఇది ఇంతకు ముందే ఉన్నది. ఇది వరలో మా యాదవులు ఒక మహామునిని అవహేళన చేసిన కారణంగా, ఆ మహాముని యాదవులను ఇదే విధంగా శపించాడు. ఆ మాటలే మరలా నీ నోటినుండి వెలువడ్డాయి. ఎందుకంటే యాదవులకు ఎవరి చేతిలోనూ చావు లేదు. అందుకే వారు ఒకరిని ఒకరు కొట్టుకొని చావాలి. దానికి నీ శాపం ఉపకరిస్తుంది. " అని పలికాడు శ్రీకృష్ణుడు. ఆ మాటలు విని పాండవులు కంపించి పోయారు. శ్రీకృష్ణుడే లేనపుడు తాము జీవించి వృధా అనుకొని తమ తమ జీవితముల మీద ఆశ వదులుకున్నారు పాండవులు. అప్పుడు శ్రీకృష్ణుడు గాంధారిని చూచి "అమ్మా! ఇంక లే. చనిపోయిన వారికి దహన క్రియలు జరిపించాలి." అని పలికాడు.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

నీ గాంధారి పైకి లేచింది. గాంధారిని పట్టుకొని నడిపిస్తూ శ్రీకృష్ణుడు ఆమెతో ఇలా అన్నాడు. "అమ్మా! నీ కుమారులు సుయోధనుడు, దుశ్శాసనుడు చేసిన దుర్మార్గపుపనులునీకు తెలియనివా! నీకుమారుని దుర్మార్గములను నేను కానీ, భీష్ముడుకానీ, ద్రోణుడు, బాహ్లికుడు కానీ, కడకు నీ భర్త ధృతరాష్ట్రుడు కానీ మాన్పలేక పోయాము కదమ్మా! వారి దుర్నయముల వల్ల కదటమ్మా ఇంతటి చేటు దాపురించినది. దీనికి నన్ను నిందించి ప్రయోజనము ఏముందమ్మా!కాబట్టి వెంటనే తన పురోహితుడు ధౌమ్యుని, విదురుని, సంజయుని పిలిపించి, భరత వంశ సంజాతులకు తప్ప మిగిలిన వారికి దహనక్రియలు నిర్వర్తించమని ఆదేశించాడు. దానికి కావలసిన చందనము, అగరు, కస్తూరి మొదలగు సుగంధ ద్రవ్యములు, తదితర సామగ్రిని, వలసిన మనుషులను వారికి అప్పగించాడు. తరువాత ధర్మరాజు బ్రాహ్మణ సంఘముల తోడ్పాటుతో దుర్యోధన, దుశ్శాసన,కర్ణ,శల్య మొదలగు వారికీ, అభిమన్యు, ఘటోత్కచ, విరాట, ధృష్టకేతు, ప్రముఖులకు, నానాదేశాధీశులకు, చితులు పేర్పించి అగ్ని కార్యము నిర్వర్తించాడు. అనాధలుగా మిగిలిన రాజుల కళేబరములకు, వేనకు వేలుగా ప్రోవులుగా పెట్టించి, సామూహిక దహన క్రియను జరిపించాడు. అక్కడ కట్టెలు దొరక్కపోవడం వల్ల, విరిగిన రధములు, బాణములు, ధనుస్సులు వీటిని సేకరించి వాటితో దహన క్రియను నిర్వర్తించాడు. తరువాత ధృతరాష్ట్రుని తో సహా ధర్మరాజు, అంతఃపుర కాంతలతో కలిసి పక్కనే ఉన్న నదికి వెళ్లి స్నానములు ఆచరించారు. కౌరవులందరికీ ధృతరాష్ట్రుడు తర్పణములు విడిచాడు. పలికింది.

ఆ సమయంలో కుంతీ దేవి కన్నీటితో అందరూ వింటూ ఉండగా ఇలా "అయ్యా! అందరూ వినండి. కౌరవులందరికీ పెట్టని కోటగా విరాజిల్లిన కర్ణుడు, పార్ధుని చేతిలో హతమైన కర్ణుడు, రాధ కుమారుడిగా లోకానికి తెలిసి రాధేయుడిగా ప్రసిద్ధి చెందిన కర్ణుడు, నిజానికి రాధ కుమారుడు కాడు. రాధేయుడు కాడు. కర్ణుడు నా కుమారుడు. కౌంతేయుడు. మీ అందరికీ కర్ణుడు వెంటనే తన పురోహితుడు ధౌమ్యుని, విదురుని, సంజయుని పిలిపించి, భరత వంశ సంజాతులకు తప్ప మిగిలిన వారికి దహనక్రియలు నిర్వర్తించమని ఆదేశించాడు. దానికి కావలసిన చందనము, అగరు, కస్తూరి మొదలగు సుగంధ ద్రవ్యములు, తదితర సామగ్రిని, వలసిన మనుషులను వారికి అప్పగించాడు. తరువాత ధర్మరాజు బ్రాహ్మణ సంఘముల తోడ్పాటుతో దుర్యోధన, దుశ్శాసన,కర్ణ,శల్య మొదలగు వారికీ, అభిమన్యు, ఘటోత్కచ, విరాట, ధృష్టకేతు, ప్రముఖులకు, నానాదేశాధీశులకు, చితులు పేర్పించి అగ్ని కార్యము నిర్వర్తించాడు. అనాధలుగా మిగిలిన రాజుల కళేబరములకు, వేనకు వేలుగా ప్రోవులుగా పెట్టించి, సామూహిక దహన క్రియను జరిపించాడు. అక్కడ కట్టెలు దొరక్కపోవడం వల్ల, విరిగిన రధములు, బాణములు, ధనుస్సులు వీటిని సేకరించి వాటితో దహన క్రియను నిర్వర్తించాడు. తరువాత ధృతరాష్ట్రుని తో సహా ధర్మరాజు, అంతఃపుర కాంతలతో కలిసి పక్కనే ఉన్న నదికి వెళ్లి స్నానములు ఆచరించారు. కౌరవులందరికీ ధృతరాష్ట్రుడు తర్పణములు విడిచాడు. పలికింది.

అమరనాధ్ అమర్

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

ఆ సమయంలో కుంతి దేవి కన్నీటితో అందరూ వింటూ ఉండగా ఇలా "అయ్యా! అందరూ వినండి. కౌరవులందరికీ పెట్టని కోటగా విరాజిల్లిన కర్ణుడు, పార్థుని చేతిలో హతమైన కర్ణుడు, రాధ కుమారుడిగా లోకానికి తెలిసి రాధేయుడిగా ప్రసిద్ధి చెందిన కర్ణుడు, నిజానికి రాధ కుమారుడు కాడు. రాధేయుడు కాడు. కర్ణుడు నా కుమారుడు. కౌంతేయుడు. మీ అందరికీ కర్ణుడు అగ్రజుడు. నేను కన్నెగా ఉండగా, భాస్కరుని దయవలన సహజ కవచ కుండలము లతో నాకు జన్మించాడు. కాబట్టి మీరు కర్ణునికి కూడా తిలోదకములు ఇవ్వండి" అని ధర్మరాజుతో పలికింది. ఆమాటలు విన్న ధర్మరాజు వివశు డయ్యాడు. మిగిలిన పాండవులు అమిత దుఃఖముతో విలపించసాగారు. ఎలాగో మాట పెగల్చుకొని ధర్మరాజు తల్లి కుంతీ దేవితో ఇలా అన్నాడు. "అమ్మా! కర్ణుడు నీకు జ్యేష్ట పుత్రుడు, మాకు అన్నగారు, అన్న విషయం కొంగున నిప్పు కట్టు కున్నట్టు ఎలా దాచి పెట్టావమ్మా! ఈలోకంలో ఒక్క అర్జునుడు తప్ప కర్ణుని ఎదిరించి నిలవగల వీరుడు ఎవరున్నారు చెప్పు! అమ్మా! అమ్మా! కర్ణుని తొలి చూలుగా ఎందుకు కన్నావమ్మా! నీకు దుర్వాసుడు ఇచ్చిన మంత్రము మా పట్ల శాపంగా పరిణమించింది కదమ్మా! మాకు అంతులేని శోకం మిగిల్చింది.

కదమ్మా! అమ్మా! అభిమన్యుడు, ఉపపాండవులు మరణించి నప్పుడు కూడా ఇంత దుఃఖమును పొందలేదమ్మా! ద్రుపదుని కుమారులు, ధృతరాష్ట్రుని కుమారులు చనిపోయినప్పుడు కూడా ఇంతటి వ్యధ చెందలేదమ్మా! అమ్మా! కర్ణుడు మాకు అన్న అని తెలిసిన మరుక్షణం మా ప్రవర్తన వేరుగా ఉండేది కదమ్మా! ఇంతటి మారణ హోమం జరిగి ఉండేది కాదు కదమ్మా!" అని పరి పరి విధముల వాపోయాడు ధర్మరాజు.

వెంటనే కర్ణుని గోత్ర నామములు చెప్పుచూ అతనికి తిలోదకములు విడిచాడు ధర్మరాజు. తరువాత భీమార్జున నకుల సహదేవులు కూడా తమ అన్నగారైన కర్ణునికి తిలోదకములు విడిచారు. కర్ణుడు కుంతీకుమారుడు అని తెలిసిన మరుక్షణం పాండవ స్త్రీలలో కౌరవ స్త్రీలలో హాహాకారాలు చెలరేగాయి. ధృతరాష్ట్రుడు కూడా గాంధారీ సహితంగా, కుంతీ దేవితో కూడి కర్ణునికి ఉదక కర్మ చేసాడు.

వెంటనే ధర్మరాజు, కర్ణుని పట్ల సోదర భావంతో, కర్ణుని భార్యలను, అతని బంధువులను పిలిపించి సముచిత రీతిని గౌరవించాడు. వారిని ఓదార్చాడు. వారితో కర్ణునికి ఉత్తమ లోక ప్రాప్తి కొరకు అనేక దాన ధర్మములు చేయించాడు. తరువాత బంధు మిత్రులతో గంగానదిని దాటి అక్కడ లెక్కలేని దానధర్మములు ఆచరించాడు.

అమరనథ్ అమర్

మహా భారతము
స్త్రీపర్వము
ద్వితీయాశ్వాసము

మహా భారతము- స్త్రీపర్వము - ద్వితీయాశ్వాసము సమాప్తము.

దీనితో స్త్రీపర్వము సమాప్తము.

యుద్ధ షట్కము పూర్తి అయినది. ఇంక శాంతి సప్తకము శాంతి పర్వముతో మొదలవుతుంది. ఆది పంచకము, యుద్ధషట్కము నిర్విఘ్నముగా కొనసాగినందుకు సర్వాంతర్యామి తిరుమల వాసుడు శ్రీ వేంకటేశ్వరునికి, ఎప్పటి కప్పుడు మీ ఆశీస్సులు అందిస్తూ నా హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతలు తెలుసుకుంటున్నాను.

భవదీయుడు.

(చిన్న.సి. అమరనాథ్)
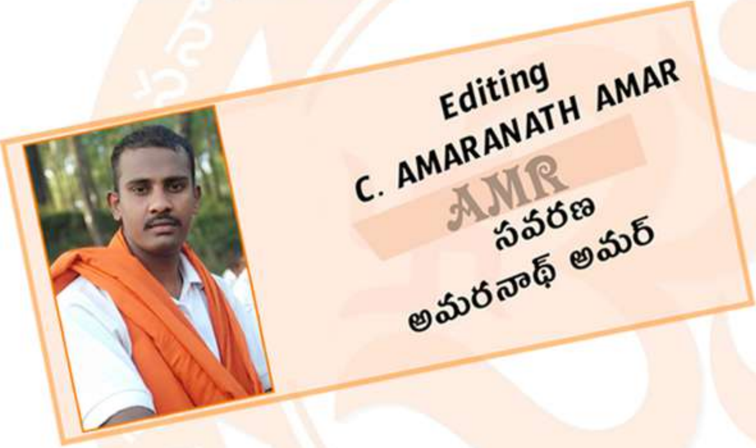
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్.